

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE
HUDEBNÍ A TANEČNÍ FAKULTA

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Praha, 2017

Nicol Schwarzová

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE

HUDEBNÍ A TANEČNÍ FAKULTA

Taneční umění

Pedagogika Tance

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vývoj muzikálu v Čechách

Nikol Schwarzová

Vedoucí práce: Mgr. Libuše Ovsová

Oponenti práce: Doc. Jana Hanušová

Datum obhajoby: 1. června 2017

Přidělovaný akademický titul: BcA

Praha, 2017

ACADEMY OF PERFORMING ARTS IN PRAGUE

MUSIC AND DANCE FACULTY

Dance art

Pedagogy of dance

BACHELOR'S THESIS

Evolution of Czech musical

Nikol Schwarzová

Supervisor: Mgr. Libuše Ovsová

Opponent: Doc. Jana Hanušová

Date of defence: 1st June 2017

Awarded academic degree: BcA

Prague, 2017

P r o h l á š e n í

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

Vývoj muzikálu v Čechách

vypracovala samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím uvedené literatury a pramenů.

Praha, dne

Podpis diplomanta

Upozornění

Využití a společenské uplatnění výsledků diplomové práce, nebo jakékoliv nakládání s nimi je možné pouze na základě licenční smlouvy, tj. souhlasu autora a AMU v Praze.

Abstrakt

V této bakalářské práci je mým hlavním tématem český muzikál. Budu se zde ale zabývat i vznikem muzikálu jako žánru. Popíši také společenské a politické podmínky jeho rozšíření u nás. Především se však chci věnovat současné české muzikálové scéně, jejím kladům i záporům a ambicím do budoucna. To vše doplněné vlastní zkušeností.

Abstract

In this Bachelor thesis my main theme is czech musical scene. I will also deal with formation of world musical scene and political and social conditions of extension to our country. Primarily i want to talk about czech musical scene nowadays, pros and cons and ambitions in future. I will add my own experience.

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat všem, kdo mě v mém dosavadním studiu podpořili a byli mi inspirací a oporou při tvorbě této bakalářské práce. Velký dík patří vedoucí mé bakalářské práce paní Mgr. Libuši Ovsové, která je zároveň mým hlavním pedagogem na katedře tance. Také bych tímto chtěla poděkovat mému příteli Janu Bartošovi, který mi byl velkou oporou a pomocí při tvorbě. V neposlední řadě chci také poděkovat své rodině.

Obsah

Úvod.....	1
1 Definice a vznik muzikálu v USA	2
2 Společenské a kulturní podmínky vzniku muzikálu v Československé republice	4
2.1 Meziválečná avantgarda v ČSR s přesahem do roku 1948.....	4
2.1.1 Osobnosti a tvorba.....	5
2.2 Vývoj muzikálu v letech 1948-1968.....	8
2.2.1 Tvorba.....	9
2.3 Období mezi lety 1968-1989.....	11
2.3.1 Tvorba.....	12
3 Muzikál v českém prostředí po roce 1989	15
3.1 Situace na pražských scénách a Hudební divadlo Karlín	15
3.2 Uvedení světových muzikálů	16
3.3 Vznik nových produkcí v nových divadelních i nedivadelních prostorech	19
3.4 Muzikál v českém filmu po roce 1989.....	27
4 Muzikál v posledním desetiletí	29
4.1 Divadelní tvorba	29
4.2 Filmová tvorba	32
5 Muzikál v Brně, Ostravě, Plzni.....	34
6 Nejvýznamnější osobnosti českého muzikálu po roce 1989.....	38
7 Vlastní zkušenost	43
Závěr.....	48
Přílohy	50
Seznam použité literatury	56

Úvod

Ve své bakalářské práci se zabývám vývojem muzikálu v Čechách od jeho počátků až po současnost. Jelikož mi je téma muzikálu blízké a mám zkušenosti nejen jako divák, ale i jako interpret, rozhodla jsem se věnovat více historii muzikálu v českém prostředí a kladům i záporům tohoto žánru.

Cílem mé práce je zmapovat vznik a vývoj muzikálu v českém prostředí jak divadelním, tak filmovém. Zodpovědět otázku, zda měl na české scéně vždy své místo. Zda se u nás tvořilo dostatečné množství původních děl, nebo jsme jen přebírali díla zahraniční. Jak moc ovlivňuje uměleckou hodnotu díla komerční stránka. A v neposlední řadě také, jakou má u nás muzikál kvalitu, popřípadě za jakých podmínek vzniká.

Má práce hned v úvodu obsahuje vysvětlení pojmu muzikál včetně nastínění světové historie a vzniku. V dalších kapitolách se zabývám historií muzikálu v jednotlivých etapách vývoje našeho státu, včetně dopadu změn režimů a společenských hodnot, jak na muzikál, tak na celou tuzemskou divadelní scénu. V jakém období se muzikál u nás nejvíce rozvinul a nabyl na popularitě. Dále se mé zkoumání věnuje detailněji současné scéně a stavu, ve kterém se tuzemský muzikál dnes nachází a čím je ovlivněn. Skrz svou vlastní zkušenost se snažím na konci práce subjektivně zhodnotit mechanismy, které s českou muzikálovou scénou hýbou nejvíce.

Ve svém výzkumu jsem se setkala s nedostatkem knižního materiálu, hlavně po roce 1989. Zde jsem čerpala převážně z internetových zdrojů a vlastních znalostí.

1 Definice a vznik muzikálu v USA

Jedná se o druh hudebně zábavného díla určeného pro divadelní a filmové zpracování. Pokud bychom chtěli definovat pojem „muzikál“, setkáme se s tím, že dodnes nebyla ustavena přesná definice. Muzikál, jakožto žánr, se neustále vyvíjí a snaží se být aktuální. Vychází z anglických slov musical comedy, později jen zkráceně musical. Tento žánr se začal formovat kolem roku 1930 v divadlech newyorské čtvrti Broadway, kde se také nejvíce rozvinul a postupně se odtud rozšířil i do Evropy.

Muzikál obsahuje tři základní složky – činohru, hudbu a tanec. Všechny tři složky jsou vyrovnané a muzikálový interpret je musí všechny dobře ovládat. Zásadními prvky muzikálu jsou používání efektů, nákladná výprava, výběr aktuálního tématu, které je blízké lidem a hovorový mateřský jazyk. Dalším netradičním prvkem je časté angažování populárních hvězd. Tento tah má čistě komerční a marketingové důvody.

V muzikálu se obvykle objevují dvě jednání s krátkou přestávkou.

Muzikál má více kořenů, ze kterých vycházel. V 19. století je zaznamenán velký rozmach operety¹, ze které muzikál postupně čerpal a tak se opereta stala jednou z hlavních inspirací pro jeho další vývoj. Nepleťme si ovšem fakt, že muzikál vychází čistě jen z operety.

Složky, ze kterých se muzikál formoval, se dělí na malé a velké formy.

Do malých forem můžeme zařadit minstrel show² a lokální frašky³.

---

¹ Opereta: Hudebně dramatický divadelní útvar. Spojuje mluvené slovo (nejčastěji činohru) se zpěvem (opera). Opereta je zábavnější než opera, ze které čerpá. Je považována za jednoho z předchůdců muzikálu

² Minstrel show: *Polohudební a polodivadelní forma, koncertně estrádně varetní vystoupení hudebníků – tanečníků – herců* (Ivo Osolsobě, *Muzikál je, když...*, 1967). Potulné kabarety na konci 18. století. Zásadním bylo napodobování černošských tanečníků a zpěváků. Spousta melodií zlidověla a svým hudebním stylem přispěla k vývoji moderní hudby

³ Lokální fraška: Veselohra se zpěvem s karikaturní nadsázkou.

Mezi velké formy řadíme extravaganzu⁴ a revue⁵, která už ovšem sama o sobě čerpala z uvedených forem. Sama se poté přetransformovala v muzikál.

Dá se tedy říci, že hlavními předlohami pro muzikál byly opereta a revue. Muzikál si zachoval ducha varietního⁶ představení a rozmanitost všech již zmíněných forem sjednotil do jedné.

Největší rozvoj muzikálu se odehrál ve 40. - 60. letech 20. století v divadlech na Broadwayi.

Muzikál v Americe byl nedílnou součástí zábavního průmyslu a přizpůsobila se tomu i hudba, která se stávala více taneční a jazzovou. Průkopníky muzikálu byli Jerome David Kern a Oscar Hammerstein II, autoři vůbec prvního díla považovaného za muzikál *Show Boat* (1927). Mezi další významné americké hudební skladatele patří Leonard Bernstein, jehož nejznámější dílo je *West Side Story* (1957) a Andrew Lloyd Weber, který je považován za nejúspěšnějšího autora muzikálů vůbec. Jeho nejznámějším dílem je *Jesus Christ Superstar* (1971). Mezi nejúspěšnější a zároveň nejznámější světové muzikály, z nichž se většina hraje po celém světě dodnes dále řadíme *My Fair lady* (1956), *Hair* (1967), *Les Misérables* (1980) a *Cats* (1981).

---

⁴ Extravaganza: Obsahuje elementy burlesky, pantomimy, někdy prvky cirkusu, kabaretu a revue. Drahá produkce. Používá se především k označení britského dramatu 19. století

⁵ Revue: Spojení kabaretních čísel do jednotného celku. Vznik v Paříži v 19. století.

⁶ Varieté: Zábavní podnik s prvky kabaretu a cirkusu.

2 Společenské a kulturní podmínky vzniku muzikálu v Československé republice

Po vzniku Československa v roce 1918 kvůli válce zájem o divadlo velmi poklesl. Znovu se na běžnou úroveň zvedl kolem roku 1923. V této době se divadlo rozvíjelo mimo svá centra (Praha, Brno). Začala vznikat malá nezávislá divadla tzv. avantgardní scéna. Oproti velkým scénám, které uváděly především populární klasické hry (například Karel Čapek – Věc Makropulos, Molière – Lékařem proti své vůli apod.), se malá divadla věnovala především levicově orientované tvorbě. Sdružení Devětsil⁷ založilo Osvobozené divadlo⁸, které v této době hrálo největší roli. Dalším významným divadlem bylo Divadlo Dada⁹.

2.1 Meziválečná avantgarda v ČSR s přesahem do roku 1948

První období vývoje muzikálu v ČSR probíhalo v letech 1927-1948 a nazýváme jej předhistorií československého muzikálu. V této době hraje velkou roli již zmíněné Osvobozené divadlo a v něm působící Jiří Voskovec a Jan Werich.

V období mezi lety 1938-1948 v Československu doba a režim příliš nepřáli umění. Zejména v období druhé světové války (1939 – 1945) bylo mnoho umělců (obzvláště židovských) nuceno odejít ze země, nebo byli odvečeni do koncentračních táborů. Ostatní byli velice omezováni ve své tvorbě.

V závěru tohoto období vzniklo dílo považované odbornou kritikou za první československý muzikál, kterým je Divotvorný hrnec (1948). Toto období bylo ukončeno změnou politického režimu v únoru 1948, kdy se vlády zmocnila komunistická strana, která nebyla nakloněna uměleckým směrům a myšlenkám, které přicházely z tzv. západu.

---

⁷ Devětsil: Seskupení českých avantgardních levicově smýšlejících umělců. Vznikl v roce 1920 v Praze.

⁸ Osvobozené divadlo: Pražská avantgardní divadelní scéna, divadelní sekce Devětsilu. Založeno roku 1925 členy skupiny Devětsil. Divadelní tvorba se opírala o kritiku společnosti a o nový přístup k divadlu.

⁹ Divadlo Dada: Experimentální scéna Jiřího Frejky. Vzniklo v roce 1927, kdy se část souboru Osvobozeného divadla odtrhla a založila si vlastní scénu.

2.1.1 Osobnosti a tvorba

Osobnosti:

Oldřich Nový (1899 – 1983) dramaturg, herec, zpěvák, režisér.

Významná osobnost ve vývoji českého muzikálu. Od roku 1919 byl členem operetního sboru v Národním divadle Brno, pak se stal členem činoherního souboru. Když se v roce 1923 stal režisérem operety, vyžadoval po hercích zvládnutí všech třech složek muzikálu. Usiloval o dovoz zahraničních operet a dalších hudebních žánrů.

Od roku 1948 působil v Divadle Umění lidu (dnešní Hudební divadlo Karlín) jako druhý umělecký šéf (prvním uměleckým šéfem byl Jan Werich).

Jiří Voskovec (1905 – 1981) český a americký herec, dramatik, režisér, překladatel.

Jeden ze členů proslulé dvojice Voskovec a Werich. Seznámili se během studií a jejich spolupráce začala v roce 1926, kdy oba působili v Osvobozeném divadle. Tady vzniklo jejich první dílo Vest Pocket Revue (1927). Díky jejich humorným hrám, ve kterých naráželi na politickou situaci, byli nuceni divadlo zavřít (1938) a společně s Jaroslavem Ježkem odcestovat do USA (1939).

Jako první čeští herci hráli na Broadwayi ve hře Bouře (1945).

Po druhé světové válce se Jiří Voskovec vrátil zpět do Československa (1946, Jan Werich se vrátil o rok dříve) a společně s Janem Werichem usiloval o obnovení Osvobozeného divadla, což se jim kvůli změně ve společnosti a netoleranci k politické satirě nepovedlo. V roce 1948 uvedli poprvé na českou scénu muzikál. Prvním dílem tohoto žánru uvedeným u nás byl Divotvorný hrnec. Po dvou letech působení v Československu emigroval Jiří Voskovec do Francie a poté zpět do USA (1950).

Jan Werich (1905 – 1980) dramatik, scénárista, filmový a divadelní herec.

Již zmíněný (viz výše) Jan Werich patří k dalším významným osobnostem ve vývoji muzikálu u nás. Druhou světovou válku společně s Jiřím Voskovcem a Jaroslavem Ježkem strávili v USA. Zpět do Československa se vrátil v roce 1945. Po návratu s Jiřím Voskovcem založili Divadlo V+W. Po Voskovcově definitivním

odchodu do emigrace působil Jan Werich v pražských divadlech a v českém filmu. V letech 1956-1961 působil jako ředitel Divadla ABC.

Jaroslav Ježek (1906- 1942) český hudební skladatel, dirigent, dramaturg, autor taneční divadelní i filmové hudby.

Jeho hlavní inspirací byl jazz, který objevil v Paříži. Spolu s Jiřím Voskovcem a Janem Werichem tvořili trio – J. Ježek skládal hudbu a W+V psali vtipné texty. Společně s V+W byl nucen odjet ze země (1939).

Tvorba:

Vest Pocket Revue

Premiéra: 19. 4. 1927, Umělecká beseda na Malé straně

Tvůrci: Jiří Voskovec a Jan Werich

Autor hudby: Josef Kysilka, Jiří Voskovec a Jan Werich

Tanec: Saša Machov¹⁰

208 repríz

První hra Osvobozeného divadla, která však měla premiéru v Malostranské besedě. První uvedení v budově Osvobozeného divadla proběhlo 28. 5. 1927. Příběh pojednává o fotografovi, který sbírá fotografie rozzuřených lidí. Při honbě za poslední fotografií projede celý svět (prvky revue). Voskovec s Werichem zde poprvé použili forbíny¹¹, které pak používali i v dalších svých hrách. Nejednalo se žánrově o klasický muzikál, ale o veselohru se zpěvy, kde byl zapojen i tanec.

---

¹⁰ Saša Machov (1903-1951) byl český tanečník a především choreograf. V Osvobozeném divadle nejdříve působil jako tanečník, poté i jako choreograf. V letech 1946-1947 byl choreografem Národního divadla v Praze a v roce 1948 se stal šéfem baletu. Z této pozice se podílel na utváření poválečného repertoáru a povznesl scénu na světovou úroveň.

¹¹ Forbína: tzv. předscéna, sloužící k tomu, aby se na velké scéně mohlo manipulovat s kulisami, přičemž hra před oponou stále probíhá. Na forbíně probíhali zejména improvizální humorné scénky.

No, No, Nanette (Ne, Ne, Nanette)

Premiéra: 13. 4. 1928, Zemské divadlo v Brně (dnes Národní divadlo Brně)

Autor: Vincent Youmans, Otto Harbach, Frank Mandel

Režie: Oldřich Nový

Choreografie: Ivo Váňa Psota¹²

Za první předzvěst muzikálu v Československu můžeme považovat hudební komedii No, No, Nanette. Nové nastudování tohoto díla přišlo o pět let později s „počeštěným“ názvem Ne, ne Nanette.

Divotvorný hrnec

Premiéra: 6. 3. 1948, divadlo V+W

Český překlad, texty písní, libreto: Jiří Voskovec a Jan Werich

Režie: Jiří Voskovec

Úprava hudby: Zdeněk Petr

Choreografie: Saša Machov

Za první muzikálové dílo uváděné v českém prostředí můžeme označit americký muzikál Divotvorný hrnec. *Byla to první úspěšná a skutečně muzikálová inscenace amerického muzikálu na evropském kontinentě (Siegfried Schmidt-Joos, 1968: 251).* Divotvorný hrnec bylo poslední dílo, na kterém Jiří Voskovec a Jan Werich spolupracovali.

Originální název tohoto muzikálu je Finian´s Rainbow tvůrců Freida Saidyho, Edgara Yipa Harburga a Burtona Lanea.

Freid Saidy a Edgar Y. Harburg byli blízcí přátelé Jiřího Voskovce a Jana Wericha a proto tato dvojice tvůrců dostala právo na překlad i autorskou úpravou. Objevují se zde postavy známé v českém prostředí, vodník Čochtan a čeští imigranti.

Toto představení se pak přesunulo do tehdejšího Divadla Umění lidu – dnešní Hudební divadlo Karlín (premiéra 16. 11. 1948, 300 repríz).

Po velkém úspěchu se Divotvorný hrnec hrál skoro na všech scénách v ČSR - Ostrava nastudovala Divotvorný hrnec jako druhá (23. 6. 1949, operetní soubor v Lidovém divadle – dnes Divadlo Jiřího Myrona, J. Pacl režie a Emerich Gabzdyl choreografie).

Nejnovější obnovená inscenace se uskutečnila v prosinci 2015 v divadle Semafor

---

¹² Ivo Váňa Psota: (1908-1952) Byl světově uznávaný choreograf, tanečník a pedagog.

V roce 1932 působil v souboru Ballet Russe de Monte Carlo se kterým jezdil turné po Evropě. V roce 1938 uvedl světovou premiéru baletu Romeo a Julie, ve kterém sám ztvárnil roli Romea. Autorem hudby byl Sergej Prokofjev

pod názvem Čochtanův Divotvorný hrnec.

Přes svoji zjevnou diváckou úspěšnost byl Divotvorný hrnec špatně přijat u kritiky vzhledem k tehdejší politické situaci - někteří funkcionáři vyžadovali v poválečných letech zákaz operety. Skoro nikdo nedokázal ocenit novou formu a někteří kritici Divotvorný hrnec označovali za hudební komedii nebo operetu. Zde uvádím příklady zcela rozdílných názorů tehdejších kritiků.

Hana Budínová Voskovce s Werichem kritizovala, že se „zřekli satirických narážek na veřejné poměry, kterým neporozuměli, a odvedli rozmarnou zpěvohru, aby vyhověli přání publika po lehké a nenáročné zábavě“ (Kulturní politika).

„pravá, nefalšovaná, velká podívaná, pravá americká opereta, jak je známe aspoň z filmu, s baletními vložkami, zpěvánkami a kratochvílí všeho druhu...“ (Svobodné noviny)

2.2 Vývoj muzikálu v letech 1948-1968

Druhé období se odehrávalo mezi léty 1948-1968. Pro padesátá léta je charakteristický muzikálový útlum. Divadla byla znárodněna a veškerá jejich tvorba byla podřízena šíření komunistické ideologie. V této době byl zaznamenán celkový útlum, stagnace umělců a umění celkově. Republiku opouští velká vlna emigrantů, mezi nimi i Jiří Voskovec.

V roce 1952 se muzikál dostává i do filmu, o rok později také do rozhlasu. Mezi nejvýraznější osobnosti této doby patří Jan Werich. Mezi lety 1955 - 1961 působil jako ředitel v Divadle Satiry (později divadlo ABC).

Po roce 1958 dochází k postupnému uvolnění situace a ve společnosti se opět začíná objevovat chuť po umění, která vyústila ve vznik divadel malých forem - Divadlo na zábradlí, Divadlo Jára Cimrmana, Ypsilonka, Činoherní klub, Husa na provázku (Brno) a divadlo Semafor.

Na pražských jevištích byly uváděny jak muzikály zahraniční v českých adaptacích, tak také původní české muzikály.

2.2.1 Tvorba

Americké muzikály v českých adaptacích:

Kiss me Kate (1963, Plzeň), My Fair Lady (1964, Praha), Hello Dolly! (1966, Praha)

Původní české muzikály této doby dělíme na filmové, rozhlasové a divadelní:

a) Filmové

Divotvorný Klobouk

Premiéra: 1952

Režie: Alfréd Radok

Autor hudba: Jiří Sternwald

Předlohou byla divadelní hra Václava Klimenta Klicpery Divotvorný klobouk. *Jednalo se o první český filmový muzikál (Schmidt-Joos., 1968:252)*

Starci na chmelu

Premiéra filmu: 1964

Režie: Ladislav Rychman

Autor námětu a texty písní: Vratislav Blažek

Autor hudby: Jiří Bažant

Choreografie: Josef Koníček

Tento filmový muzikál je považován za první skutečný československý muzikál od dob Osvobozeného divadla (Siegfried Schmidt-Joos, 1968, 255). Starci na chmelu splňovali všechna pravidla žánru. Dílo vzniklo záměrné jako film, jelikož si tvůrci mysleli, že nenajdou mladé multitalentované lidi v divadle a vytvořit film pro ně bylo daleko jednodušší. Populární zpěváci se na plátně neobjevili, ale hlavní postavy přezpívali (např. Karel Gott).

Tento první muzikál srovnatelný se zahraničím byl průkopnický i v tom, že autoři nepoužili stálý herecký soubor, ale do každé role byl obsazen jiný herec.

Chmel a brigáda – budovatelské téma (Osolsobě, 1967). Proti budovatelskému tématu stála láska, což bylo silné a atraktivní pro diváky. Diváci jej také brali jako protest proti režimu, díky tomu nabýval na velké popularitě. Paradoxem bylo, že film byl určen pro mladé diváky, avšak byl označen „mládeži nepřístupný“.

Po tomto převratném díle se zrodily další muzikály, ale nic nebylo tak úspěšného, jako Starci na chmelu. Není se čemu divit, chytlavé písně a dobrá choreografie na diváky silně emočně zapůsobila.

Divadelní verze se Starci na chmelu dočkali 22. 3. 2001 v pražském Divadle Milénium (scénář vytvořil Jiří Janků).

Kdyby tisíc klarinetů

Premiéra: 1964

Režie: Ján Roháč, Vladimír Svitáček

Autor hudby: Jiří Šlitr

Scénář a texty písní: Jiří Suchý

Filmový muzikál vytvořený na motivy hry Jiřího Suchého „Kdyby tisíc klarinetů“ (1958). Ve filmové roli se na plátně poprvé objevil Karel Gott¹³. *V mužském tanečním souboru tančil například Pavel Šmok* ¹⁴(wikipedia.cz)

Filmový projekt byl jeden z nejdražších barrandovských počinů té doby. Diváci film přijali kladně, kritiky však nikoliv.

Dáma na Kolejích

Filmová premiéra: 30. 9. 1966

Divadelní premiéra: 5. 6. 1966, Státní divadlo v Brně

Režie: Ladislav Rychman

Autoři hudby: Jiří Bažant, Vlastimil Hála a Jiří Malásek

Autor libreta: Vratislav Blažek

Tento filmový muzikál v hlavní roli s Jiřinou Bohdalovou byl tehdejšími kritikami označován lepším, než Starci na chmelu. Díky tématu zpracovávajícímu příběh o pracující ženě, byl vzhledem k politické situaci kritiky přijat kladně, i přes neúspěch mezi diváky.

---

¹³ Karel Gott: (1939) český zpěvák a držitel řady cen Zlatý slavík.

¹⁴ Pavel Šmok: (1927 – 2016) český tanečník, ale především choreograf a pedagog, který významně ovlivnil vývoj české moderní taneční scény. Založil Balet Praha a Pražský komorní balet

b) Rozhlasové:

Sto dukátů za Juana

Premiéra: 10. 5. 1953

Autor libreta a režie: Vladimír Dvořák

Autor hudby: Zdeněk Petr

Na motivy mezihér Miguela de Cervantese. Byl to první český rozhlasový muzikál vysílaný na stanici Praha. Muzikál byl velmi dobře přijat, např. píseň Kristinka, která měla být původně vyškrtuta, se stala největším hitem a těšila se velké popularitě i v zahraničí.

c) Divadelní:

Gentleman

Premiéra: 22. 3. 1967, Hudební divadlo Karlín

Autor libreta: Jan Schneider

Autor hudby: Bohuslav Ondráček

Choreografie: Luboš Ogoun¹⁵

Podle některých se jedná o první původní český muzikál. Dílo inspirováno muzikálem West Side Story. Objevili se zde herci ze souboru, ale i populární hvězdy (Josef Laufer, Václav Neckář).

2.3 Období mezi lety 1968-1989

V období normalizace, která následovala po událostech roku 1968, se umění opět nemohlo svobodně šířit. Umělci to neměli tak těžké, jako v letech po roce 1948, ale i přesto byli velice omezováni ve své tvorbě. Umění podléhalo cenzuře. Na uměleckou tvorbu přísně dohlížely komise, které rozhodovaly o politické korektnosti všech uměleckých projevů.

---

¹⁵ Luboš Ogoun (1924-2009) tanečník, choreograf. Společně s Pavlem Šmokem založil soubor Balet Praha a v letech 1964-1968 v souboru působil jako šéf. Byl také uměleckým vedoucím v Laterně Magice a šéfem baletu v Národním divadle v Brně.

V období normalizace po roce 1968 se na českých jevištích a filmových plátnech objevuje muzikál jen ojediněle. Většinou se inscenace obnovovaly, ale původních muzikálů bylo vytvořeno velmi málo. Nesmíme opomenout, že doba stále nepřála tvorbě nových inscenací. „Nezávadná“ díla měla většinou historický námět. K významným počínům této oblasti patřily inscenace Na skle malované a Balada pro Banditu, o kterých se budu více zmiňovat níže.

Nejproduktivnějším divadlem v oblasti muzikálu bylo Hudební divadlo Karlín, které si ve svém repertoáru drželo i známé světové muzikály. Divadlo v tomto období uvádělo tři díla ze socialistických zemí: Cyranu z Bergeracu (1977), Orfeus a Euridika (1977) a Casanova (1979). Tři díla z americké produkce: muzikál Loď komediantů (1972) Kabaret (1978) a dále také muzikál Oklahoma! (1979). V osmdesátých letech, konkrétně v roce 1986, divadlo uvádí muzikál Sugar (Někdo to rád horké) a Cikáni jdou do nebe.

2.3.1 Tvorba

1) Divadelní muzikál

West Side Story

Premiéra: 6. 4. 1970, Státní divadlo Brno

Překlad: Jana Werichová a Petr Kopta

Režie: Stanislav Fišer

Premiéra v Praze: 10. 4. 1970, Hudební divadlo Karlín

Překlad: Jana Werichová a Pavel Kopta

Režie: Leo Spáčil a Rudolf Vedral

Choreografie: Luboš Ogoun

West Side story patří k nejčastěji uváděným titulům v ČR (Prostějovský, 2008:123).

V Praze se konkurzu zúčastnilo mnoho mladých interpretů, tvůrci si pak vybrali celkem šedesát umělců. Zkoušení této inscenace trvalo čtyři měsíce.

Lod' komediantů (Show Boat)

Premiéra: 27. 5. 1972, Krušnohorské divadlo, Teplice

Překlad: Jan Werich a Jana Werichová

Režie: Rudolf Vedral

Choreografie: Josef Bádal

Československá verze prvního světového muzikálu se uskutečnila v Teplicích, o pár měsíců později (28. 11. 1972) měla inscenace premiéru i v Praze, v Hudebním divadle Karlín.

Kytice

Premiéra: 14. 3. 1972, Divadlo Semafor

Text: K. J. Erben a Jiří Suchý

Autor hudby: Ferdinand Havlík

Režie: Jiří Císler

Choreografie: Luboš Ogoun, Josef Koníček, Lea Janečková a Karel Bednář

596 repríz

Kytice se stala nejhranější hrou divadla Semafor (hrála se skoro deset let). V tomto muzikále je znázorněných pět Erbenových balad a také jedna navíc, napsána Jiřím Suchým.

Obnovené premiéry se odehrály v letech 1991, 1993, 2009.

Na skle malované

Premiéra: Slovenské národní divadlo

Autor textů: Ernest Bryll

Autor hudby: Katarzyna Gärtnerová

Choreografie: Štefán Nosál

648 repríz

Polský muzikál v původním znění Szklá Malowane byl přeložen do slovenštiny a premiéru měl na jevišti Slovenského národního divadla. Inscenace v podání režiséra Karla Zachara měla divácký úspěch. Rockovo – bigbítové melodie v podání lidové tematiky si našly nejednoho fanouška. Choreografie je nenáročná, možná můžeme říci, že je nenápadná, ale naprosto korespondovala s tématem lidového námětu.

V roce 1980 byla vytvořena Československá filmová verze muzikálu s touto Jánošíkovou tematikou.

Balada pro banditu

Premiéra: 1975, Divadlo na Provázku, Brno

Autor libreta: Zdeně Pospíšil a Miloš Štědroň

Autor hudby: Miloš Štědroň

Autor textu: Milan Uhde

Režie: Peter Gábor

Původní český trampský muzikál na motivy hry Nikola Šuhaj loupežník od Milana Uhdeho.

Ve filmové verzi muzikálu (1978) v režii Vladimíra Síse hrálo mnoho známých herců např. Bolek Polívka, nebo v hlavních rolích Miroslav Donutil a Iva Bittová.

2) Filmové muzikály

Noc na Karlštejně

Premiéra: 1973

Režie: Zdeněk Podskalský

Hudba: Karel Svoboda

Text: Jiří Štaidl

Český filmový muzikál na motivy divadelní hra Jaroslava Vrchlického natočené filmovým studiem Barrandov. V době normalizace bylo zamítnuto účinkování některých herců (např. Jan Werich), proto byli do určitých rolí obsazeni jiní herci, než měli tvůrci původně v plánu. Ve filmu se objevili například Helena Vondráčková a Waldemar Matuška.

K příležitosti čtyřicátého výročí od uvedení filmu Noc na Karlštejně bylo 22. 8. 2013 uvedeno na hradě Karlštejn třináct představení pod širým nebem v produkci Janise Sidovského.

3 Muzikál v českém prostředí po roce 1989

Po roce 1989 obecně poklesl zájem českých diváků o divadlo a v polovině 90. let byla divadla prakticky prázdná. Bylo to způsobeno více faktory. Lidé po revoluci začali dělat vše, co do té doby nemohli. Přičichli ke konzumnímu způsobu života a spoustu času trávili u televize, kam se dostávala zahraniční díla, nebo začali konečně volně cestovat. Zároveň jim spoustu času zabírala práce.

Poté, co se již lidé dostatečně nabažili volného trhu a všech možností, začali se do divadel postupně vracet. Bylo to také zásluhou muzikálů. Muzikálové inscenace se těšily velké divácké oblibě a na rozdíl od ostatních žánrů se jim dařilo. Důvodů bylo více. Jednak se otevřely hranice a do Československa se dostávaly zahraniční inscenace, ale také vzniklo celkově svobodné prostředí pro podnikání, kterým muzikál především je. Před revolucí žádný soukromý byznys podnikání neexistoval. Logicky se Praha stala muzikálovým velkoměstem a *lidé zde si jej oblíbili nejen díky líbivému povrchnímu kýči, či show s lascivním pozlátkem. Úspěšnost byla zaručena díky obsazeným hvězdám a znělým melodiím s rozmanitým příběhem (Bauer, 1999)*. Naproti tomu v jiných městech muzikáloví tvůrci nevsázeli až tak na hvězdy, ale na kvalitu provedení.

3.1 Situace na pražských scénách a Hudební divadlo Karlín

Pražská scéna vsadila na díla komerčního rázu se show plnou známých tváří, kde se ovšem bohužel tolik nehledělo na kvalitu. Projektům předcházela z pravidla nákladná mediální kampaň, ať už ve sdělovacích prostředcích, nebo na billboardech a v denním tisku.

I přesto, že byl muzikál vyhledávaným a žádaným artiklem, tvůrci museli řešit zásadní otázku v podobě „ kde muzikály provozovat? “. Jelikož vznikalo velké množství soukromých produkcí, které neměly vlastní zázemí, stálý soubor, nebo domovskou scénu, bylo velmi obtížné tuto otázku vyřešit.

S vyřešením tohoto problému mělo pomoci Hudební divadlo Karlín. Bylo to jediné divadlo s velkým počtem míst v hledišti (1300 míst). Díky velké kapacitě divadla se producentům mohly vrátit peníze, které do muzikálu investovali. Od roku 1993 byl ředitelem divadla Ladislav Županič, který divadlo nechtěl propůjčovat soukromým produkcím, které tím pádem neměly kde hrát, proto byly nuceny najít jiné alternativy (Kongresové centrum Praha, divadlo Pyramida apod.) Problém s umístěním soukromých produkcí přetrvává dodnes.

Budova Hudebního divadla v Karlíně byla postavena v roce 1881 pro cirkusová představení a varieté. V průběhu let divadlo vystřídalo několik názvů – Divadlo v Karlíně, Opereta v Karlíně, Komická zpěvohra, Divadlo umění lidu, Státní divadlo v Karlíně. Od roku 1961 se jeho název ustálil na Hudební divadlo Karlín. Od šedesátých let se v Karlíně začaly hrát světové muzikály (My Fair Lady, Kankán, Hello Dolly!, Kiss me, Kate!, Muž jménem La Mancha, West Side Story, Gentlemani). Chod divadla byl narušen velkou povodní v roce 2002 a historická budova musela projít rekonstrukcí (znovuotevření divadla až v roce 2006, muzikál Producenti). V době rekonstrukce HDK se hrálo v provizorních prostorách (například Kongresové centrum Praha). Ještě před rekonstrukcí mělo divadlo největší kapacitu míst v Praze (1244). V nynější době Hudební divadlo Karlín nabízí 921 míst. Od roku 2003 se ředitelem divadla stal Egon Kulhánek.

3.2 Uvedení světových muzikálů

S počátkem uvádění světových muzikálů na českou scénu se začínáme setkávat s castingy, což jsou vlastně talentové konkurzy na určité role, ale převážně na obsazení jak pěvecké, tak taneční company. Tento proces vznikl z toho důvodu, že soukromé produkce neměly vlastní soubory a na každou inscenaci sháněli zcela nové obsazení.

Bídníci

Premiéra: 18. 6. 1992, Divadlo na Vinohradech

Producent: Adam Novák – ABG Pictures Int

Překlad: Zdeněk Borovec

Režie: Petr Novotný

90 repríz

Po roce 1990 byl u nás uveden jako první světový muzikál Les Misérables, v českém překladu Bídníci. Toto představení nám přivezl Adam Novák, který dílo poprvé viděl v roce 1989 v kanadském Torontu v divadle Alexandra a byl natolik uchvácen, že vyvinul značné úsilí pro to, aby získal práva od C.Mackintoshe. Paradoxem bylo, že Novák v té době netušil, kde sežene peníze, hvězdy a kde se celé představení vůbec bude odehrávat. Kvůli drahé licenci, vypůjčené scéně a hudební aparatuře bylo představení velmi nákladné. Diváci byly nadšeni a dílo slavilo velký úspěch. Bohužel divadlo na Vinohradech Bídníkům neprodloužilo smlouvu a tak i přes velký zájem diváků muselo po třech měsících uvádění díla své působení ukončit. Konkurzu se zúčastnily budoucí nové hvězdy a tváře jako Lucie Bílá, Tomáš Trapl apod. *Bídníci byli první z řad budoucích soukromých produkcí (Bauer, 1999).*

Další obnovení Bídníků čekalo po jedenácti letech, v čele se stejným režisérem, producentem se však stal František Janeček a agentura GOJA (inscenace uváděná v Goja Music Hall).

V roce 2012 proběhla třetí obnovená premiéra, s jiným obsazením a orchestrem, ale ve stejné produkci Františka Janečka.

West Side Story

Premiéra: 19. 11. 1993, Hudební divadlo Karlín

Producent: Egon Kulhánek

Režie a choreografie: Richard Hes

Světově známý muzikál West Side Story byl inscenován i v Praze a přinesl nám také několik novinek. Například umístění orchestru do místnosti za jevištěm, nebo využití malého pěveckého sboru mimo scénu (off stage). Významný choreograf Richard Hes, kterému se budu věnovat blíže v další kapitole, vytvořil náročné taneční dílo a společně s jeho taneční skupinou UNO se podílel na vzniku

divácky úspěšného muzikálu. Na konci roku 1993 došlo k rozporu mezi Ladislavem Županičem a skupinou UNO a nastalo rychlé ukončení vzájemné spolupráce a předčasná derniéra díla (21. 2. 1994).

Další obnovená premiéra se odehrála až 21. 11. 2003 v Kongresovém centru Praha. Režisérem inscenace se stal Jiří Pecha a choreografii vytvořila H. Brousková.

Jesus Christ Superstar

Premiéra: 22. 7. 1994, Divadlo Spirála

Producent: Musical s.r.o. – Petr Novotný, Josef Celder a Stanislav Aubrecht

Překlad: Michael Prostějovský

Choreografie: Ivana Kubicová

1288 repríz

Obrovský úspěch, který zaznamenal Jesus Christ Superstar po celém světě nemohl překvapit ani Českou republiku. Muzikál se hrál čtyři roky (demiéra 28. 6. 1998) a během toho jej navštívil ne jeden nadšený divák. Tato rocková opera měla i negativní ohlasy ze stran věřících, kteří protestovali proti biblickému námětu v tomto rockovém podání. I v tomto díle se objevily skvělé populární hvězdy, např. Bára Basiková, Dan Bárta, Kamil Střihavka apod. Čtyři měsíce po premiéře měl „Ježíš“ již sté představení.

Obnovenou premiéru měl muzikál 11. 11. 2010 v Hudebním divadle Karlín. Jednalo se o novou verzi jak s populárními zpěváky, tak i neznámými tvářemi. Konkurzy trvaly pět dní, a kromě nového režiséra Gabriela Barreho se jednalo skoro o původní „spirálovské“ obsazení. Choreografie se ujal Pavel Strouhal.

Cats

Premiéra: 5. 11. 2004, Divadlo Milénium

Producent: Kočky v triku – Stanislav Aubrecht, Jozef Celder

Překlad: Michael Prostějovský

Choreografie: Pavel Strouhal

Režie: Juraj Deák

167 repríz

Producent tohoto tanečního muzikálu Stanislav Aubrecht dal možnost mnohým hercům z Ježíše podílet se i na tomto muzikále. Konkurz provázela náročná pěvecká i taneční čísla a díky tomu mnoho známých osobností neprošlo. Cats se hrály necelý rok. Nejdříve se proslýchalo o špatné propagaci díla a neshodách v produkčním týmu, nakonec se ukázaly problémy s nevyplácením honorářů ze stran producenta.

Producenti

Premiéra: 12. 10. 2006, Hudební divadlo Karlín

Režie: Antonín Procházka

Choreografie: Helena Brousková

Jednalo se o první premiéru v zrekonstruovaném Hudebním divadle Karlín. *HDK jako první divadlo v kontinentální Evropě dostalo práva na uvedení inscenace (Bár, 2016)*

3.3 Vznik nových produkcí v nových divadelních i nedivadelních prostorech

V Praze se muzikál hrál nejčastěji v šesti vybraných divadlech, kterým se budu věnovat blíže. Jedinou výjimkou je Divadlo Ta Fantastika, kde byla muzikálová produkce již ukončena. Na ostatních scénách se muzikály uvádějí dodnes. S většinou z těchto zmíněných divadel mám osobní zkušenost, ať už z diváckého hlediska, tak z hlediska účinkujícího.

Divadlo Ta fantastika

Divadlo sídlí v Pöttingovském paláci v Karlově ulici. Je to soukromá scéna se stálým souborem černého divadla, kterou založil Petr Kratochvíl. Muzikálovým inscenacím se věnovala jen v určitém období. Dodnes je jeho spolumajitelkou Lucie Bílá. Provoz divadla byl zahájen v roce 1993 muzikálem Zahrada rajských

potěšení. Na této scéně bylo uvádění muzikálů v roce 2008 ukončeno. Nyní se scéna věnuje opět pouze černému divadlu¹⁶.

Původní muzikály divadla Ta Fantastika:

Krysař

Premiéra: 7. 11. 1996, Divadlo Ta Fantastika

Producent: J. Hirsch

Autor: Daniel Landa

Režie: Mirjam Landa

Choreografie: Dirk Smits

Daniel Landa se po své muzikálové zkušenosti v muzikálu Dracula, o kterém se budu zmiňovat více později, rozhodl uvést své vlastní dílo. Premiérový večer „dirty muzikálu“ Krysař se obešel bez komerčního šumu a novinářů. Díky tomu a také jeho kontroverzní minulosti bylo dílo velmi haněno, i když např. Karel Svoboda podotknul, že hudba je naprosto geniální. Krysaře můžeme řadit mezi nejúspěšnější původní české muzikály, původní verze měla 700 repríz.

V roce 2002 proběhlo v divadle Kalich nové nastudování Krysaře:

Hudba a texty Daniela Landy jsou vynikající. Vystihnout potenciál této hudby je opravdu těžké. Je melodická, snadno zapamatovatelná, typické muzikálové opakování motivů je zde dokonale využito. (musical.cz)

Obnovená premiéra se uskuteční na podzim roku 2017.

Johanka z Arku

Premiéra: 31. 3. 2000, Divadlo Ta Fantastika

Autor hudby: Ondřej Soukup

Autor textů: Gábina Osvaldová

Režie: Jozef Bednárík

Autor libreta: Jiří Hubač

Choreografie: Martin Pešek

---

¹⁶ Černé divadlo: V černém divadle působí herci, kteří jsou oděni do černého oděvu a splývají s černým pozadím, tudíž nejsou vidět a pracují s rekvizitami nebo objekty, které jsou osvětleny ultrafialovým zářením. Divák má pocit, že se předměty vznášejí.

825 repríz

Jeden z nejúspěšnějších původních českých muzikálů. Hrál se tři roky (derniéra 17. 5. 2003).

Další uvedení se uskutečnilo v divadle Kalich (14. 9. 2009) pod režijním vedením režiséra L. Fritze. V této verzi se objevilo jak původní obsazení, tak i nové tváře.

Spojení výjimečné hudby a originálních textů působí opravdu brilantně a Johanka je tak jedno z hudebně a textově nejpovedenějších a hlavně nejoriginálnějších děl. Kladem také je, že hudba navozuje historickou atmosféru, narozdíl od jiných muzikálů, kde současný popík nemá s dějem pranic společného. (musical.cz)

Divadlo Kalich

Budova Divadla Kalich byla postavena roku 1936. Samotné spuštění a kolaudace divadla proběhla 6. 10. 1999. Již o měsíc později 1. 11. 1999 byl provoz divadla zahájen premiérou jednoho z původních českých muzikálů Janka Ledeckého Hamlet. Divadlo se nachází v samém centru Prahy v Jungmannově ulici. Pro muzikálovou scénu má Kalich netradičně malou kapacitu pouze 430 míst. Jedná se o soukromou divadelní scénu Michala Kocourka. Kalich uvádí velice široké spektrum žánrů – muzikál, činohru, taneční představení, koncerty a hry pro děti. Ředitel divadla Michal Kocourek si dal za cíl nalákat na svá představení mladé publikum, proto podle toho také volí repertoár a snaží se uvádět muzikály obsahující notoricky známé, až zlidovělé melodie. Během jeho osmnáctiletého působení jako ředitele, se v Kalichu vystříдалo devět původních českých muzikálů, některé se dokonce hrají i v zahraničí.

Divadlo Kalich si zakládá na angažování mladých a dosud neobjevených herců a zpěváků, kteří umí ovládat všechny tři požadované muzikálové složky. Divadlo spolupracuje nejen s českými, ale i zahraničními tvůrci.

Původní muzikály divadla Kalich:

Hamlet

Premiéra: 1. 11. 1999, Divadlo Kalich

Autor libreta, písní, textů: Janek Ledecký

Režie a choreografie: Robert Johanson

Tento muzikál je též označován jako „The rock opera“ a byl prvním muzikálovým počinem Divadla Kalich.

Tajemství

Premiéra: 31. 3. 2005, divadlo Kalich

Autor libreta, písní, textů: Daniel Landa

Režie: Mirjam Landa

Druhý muzikálový počín Daniela Landy se nese v duchu mystické legendy. Tajemství zaznamenalo velký úspěch nejen u diváků, ale i u odborné kritiky. Obnovená premiéra se uskutečnila 5. 2. 2015.

Divadlo Broadway

Divadlo Broadway funguje od roku 2001. Jedná se o soukromou pražskou scénu producenta Oldřicha Lichtenberga. Nachází se v prostorách bývalého Paláce Sevastopol, kde bylo dříve provozováno kino. Divadlo se nachází v podzemí budovy a má 594 míst k sezení v přízemí a 136 míst na balkoně. Zázemí této scény je poměrně dost stísněné. Jeviště je velmi malé, větší množství tanečníků zde nemá šanci působit.

Původní muzikály Divadla Broadway:

Kleopatra

Premiéra: 22. 2. 2002, Divadlo Broadway

Autor libreta, námětu a scénáře: Zdeněk Borovec, Lucie Stropnická a Lou Fanánek Hagen

Producent: Oldřich Lichtenberg, Michal David, Ján Kováčik

Autor hudby: Michal David

Choreografie: Ladislav Beran

Režie: Filip Renč

Úspěšný český muzikál pojednávající o životě Kleopatry VII. Za patnáctileté působení se v roli Kleopatry vystříдалo osm alternací. Byl to první muzikál uváděný v Divadle Broadway. Kleopatra se díky zájmu diváků stále vrací na scénu.

Tři mušketýři

Premiéra: 18. 11. 2004, Divadlo Broadway

Producent: Oldřich Lichtenberg, Michal David, Ján Kováčik

Hudba: Michal David

Autor textů: Lou Fanánek Hagen

Režie a choreografie: Libor Vaculík

Autor libreta: Lou Fanánek Hagen a Libor Vaculík

Tři mušketýři s písněmi Michala Davida byl jedním z nejnavštěvovanějších a nejúspěšnějších muzikálů v ČR. Muzikál byl vytvořen na motivy románu A. Dumase a můžeme zde vidět projekce, scénické efekty či prvky černého divadla. Tři mušketýři se těšili divácké oblibě, proto od jejich premiéry v roce 2004 následovala řada dalších obnovených premiér.

28. 2. 2008 byl muzikál uveden v divadle Hybernia. Zde se objevilo původní obsazení, ale i zcela noví herci. Tato verze byla uvedena také v jihokorejském Soulu.

Další uvedení proběhlo roce 2011, opět v divadle Hybernia. O rok později následovala obnovená premiéra v divadle Broadway.

Na podzim roku 2017 divadlo Broadway uvede muzikál Muž se železnou maskou, pokračování muzikálu Tři mušketýři.

Angelika

Premiéra: 6. 3. 2007, Divadlo Broadway

Producent: Oldřich Lichtenberg, Michal David

Autor libreta: Lou Fanánek Hagen

Autor hudby: Michal David

Muzikál vytvořený na motivy historického románu Anne Golon. Příběh se odehrává ve Francii na dvoře Ludvíka XIV. Autorka se zúčastnila pražské premiéry.

Další obnovená premiéra se uskutečnila 28. 1. 2010. Tato verze však byla ihned ukončena, kvůli navýšení poplatku za práva od autorky Anne Golon.

Poslední obnovení proběhlo 18. 2. 2016 v divadle Broadway, režie se ujal Libor Vaculík.

Divadlo Hybernia

Divadlo Hybernia je další scénou nacházející se v centru metropole v domě U Hybernů, což byl původně gotický kostel sv. Ambrože. Přestavba na divadlo proběhla v září roku 2006, v listopadu téhož roku zde byla uvedena první inscenace Golem. Divadlo dnes funguje na principu pronájmů, kde různé inscenace zajišťují různé produkce.

Původní muzikály divadla Hybernia:

Golem

Premiéra: 23. 11. 2006, divadlo Hybernia

Producent: Oldřich Lichtenberg

Autor hudby: Karel Svoboda

Autor textů: Lou Fanánek hagen

Autor libreta: Zdeněk Zelenka

Režie: Filip Renč

Choreografie: Richard Hes

Producent Oldřich Lichtenberg rozhodl, že muzikál zrealizuje ke slavnostnímu otevření divadla Hybernia (Wikipedia.cz). Vytvořená hudba ke Golemovi byla tou poslední, kterou Karel Svoboda složil. Kritiky nebyly k inscenaci příliš vřelé, diváci jej ale hojně navštěvovali. Byl to poslední český muzikál, který byl souvisle na repertoáru divadla téměř rok. Tento muzikál završil sérii velkokapacitních muzikálů, dále se z drtivé většiny hrály jen muzikály v krátkodobém nasazení a s úspornou výpravou (wikipedia.cz)

Goja Music Hall

Stavba v podobě pyramidy byla původně postavena u příležitosti konání Všeobecné výstavy v roce 1991 na Pražském Výstavišti. Po povodních v roce 2002 bylo dřívější Divadlo Pyramida zrekonstruováno a přejmenováno na Goja Music Hall. Tento název je odvozen od jména společnosti GOJA, agentury Karla Gotta a Františka Janečka, kteří scénu vlastní. Tento multifunkční prostor, ve kterém můžeme vidět jak muzikály, tak různé festivaly, show a podobně čítá 864 míst k sezení. Producent František Janeček na této scéně uvádí především světové produkce, jako je muzikál Miss Saigon, uvedený v roce 2004, a nebo

Phantom of the Opera, který měl premiéru v roce 2014. Posledním počinem zde byl muzikál Ples upírů, který byl uveden na začátku letošního roku.

Kongresové centrum Praha

Kongresové centrum Praha, dříve Palác kultury je jedno z významných kongresových center evropského rozměru. K muzikálovým produkcím je využíván Kongresový sál o celkové kapacitě 2764 míst. Díky vynikající akustice se řadí mezi nejlepší koncertní sály na světě. Kvůli velký rozměrům jeviště jsou v inscenacích použity velice rozměrné kulisy a v jeden moment zde může tančit velké množství členů taneční company. To však klade velké nároky na zvládnutou choreografii, zejména co se týká prostoru a individuálních výkonů. V Kongresovém centru se v roce 2014 uskutečnila také premiéra muzikálu Mamma Mia!. Mamma Mia! se hrála dva roky se 179 reprízami. Divácky úspěšné dílo se vrátí v létě se třiceti reprízami do divadla Hybernia.

Původní muzikály uváděné v Kongresovém centru Praha:

Dracula

Premiéra: 13. 10. 1995, Kongresové centrum Praha

Producent: Nota Bene Musical – Egon Kulhánek

Autor libreta: Zdeněk Borovec, Richard Hes

Autor textu: Zdeněk Borovec

Autor hudby: Karel Svoboda

Režie: Jozef Bednárík

Choreografie: Richard Hes

916 repríz

V roce 1994 produkce Nota Bene Musical dostala nápad vytvořit upírské dílo a o rok později vznikl nejúspěšnější a nejdražší původní český muzikál Dracula. Producent Egon Kulhánek do tohoto díla vložil třináct milionů korun. Inscenace zpočátku neměla zázemí, neměla se kde hrát. Nakonec se premiéra uskutečnila v Kongresovém centru. Jednalo se o velmi úspěšný popový muzikál, který vidělo přes milion diváků. Dracula se hrál čtyři roky, a i přes špatné kritiky na něj diváci rádi chodili. V hlavních rolích Draculy se představili Daniel Hůlka a Daniel Landa.

Při ohlédnutí zpět je jasné, jak moc byl ve své době Dracula revolučním dílem. Připomeňme třeba scénografické vychytávky v podobě rakve plnicí se krví, zavírající se okno při umírání Adriany, Lorraine vznášející se nad hlavami diváků v "krvavé" houpačce, motorky na jevišti nebo animace letícího netopýra. To všechno v dnešní době působí jako velké retro, ale tehdy to znamenalo něco dosud na jevišti neviděného. (musical.cz)

Muzikály přicházejí a odcházejí, mizí na smetišti muzikálových dějin a přežívají jen ta díla, která mají publiku stále co nabídnout i po dvaceti letech od uvedení (musical.cz)

Dracula se vrátil v roce 2003 v novém obsazení znovu do Kongresového centra Praha, ale skončil s velkými dluhy a neúspěchem.

Další obnovení Draculy přišlo v roce 2009 v divadle Hybernia a představení se uvádělo dva roky.

Cestou kompromisu jde i choreograf Richard Hes. V první půli můžeme opět vidět staré známé taneční kreace, které jsou skutečně povedené, a závěr první půle je velice efektní a patří díky výrazné choreografii k jedněm z nejlepších momentů. Skvěle zvládnuta je také choreografie krvinek, která z větší části zůstala stejná.(musical.cz)

Dracula i po 14 letech má stále plno energie. Nové tváře většinou pozitivně překvapí, starší kolegové předvádí stále dobré výkony. Vytknout by se dala scénografie, se kterou si mohli autoři určitě více pohrát. Úpravy znatelné jsou, nejvíce v druhé půlce, která bude jistě hojně rozebírána a plná rozporů. Na své si také přijdou příznivci verze staré, autoři udělali kompromis mezi novinkami a zachováním starých prvků. Celkově však jde o kvalitní představení, které v rámci pražské scény rozhodně stojí za návštěvu, i několikanásobnou.(musical.cz)

V roce 2015 v Hudebním divadle Karlín proběhla poslední verze Draculy v režii Filipa Renče a choreografie Pavla Strouhala.

Že i choreografie nestárne, dokazuje práce Richarda Hese, která je také původní, hlavně v první půlce. V druhé už je patrný vliv Pavla Strouhala, zejména ve skladbě Okouzlená Sandra. Zajímavé je, že bezpečně identifikujete choreografii původní a novou, která je v případě Stockers "obohacená" o luskání, tleskání a hopsání. U dam je to navíc roztahování nohou do písmene V, nebo vyhazování nohou k hlavě. Pozastavit se dá ještě nad figurou, kdy sólistka zpívá a v rámci

choreografie musí sklonit hlavu, tím pádem si zatlačí na krk a zákonitě se jí změní tón hlasu. (Musical.cz)

Nutno podotknout, že Daniel Hůlka účinkoval ve všech verzích Draculy.

Monte Cristo

Premiéra: 13. 12. 2000, Kongresové centrum Praha

Autor hudby: Karel Svoboda

Autor libreta: Zdeněk Borovec

Choreografie: Richard Hes

Režie: Jozef Bednárík

444 repríz

Tvůrci navázali na úspěch předešlého titulu Dracula. V muzikálu byly použity nákladné kulisy. Například bazén znázorňující moře, který vážil 70 tun a měřil 24x4 metry. Bohužel inscenace nepřekonala úspěch Draculy.

Obnovená premiéra se uskutečnila 9. 3. 2013 v divadle U hasičů.

3.4 Muzikál v českém filmu po roce 1989

Nesmíme také opomenout tvorbu původních filmových muzikálů, které jsou u diváků velmi oblíbené a v kinech hojně navštěvované.

Kouř (1990) je první celovečerní film Tomáše Vorla s podtitulem „*Rytmikál totalitního věku*“ (wikipedia.cz). Námět a scénář napsali Tomáš Vorel a Lumír Vlček, autorem hudby byl Michal Vích a režie se ujal Tomáš Vorel.

Šakalí léta z roku 1993 zrežiroval Jan Hřebejk. Scénář a námět vytvořili Petr Šabach, Petr Jarchovský a Jan Hřebejk. Autorem hudby k tomuto populárnímu snímku byl Ivan Hlas. Příběh z maloměsta, kde stojaté vody nelehké doby rozvíří svým výstředním oblečením, kytarou a Rock´n´ rollem chuligán Bejby, který ovlivní osudy mnoha kluků, ale i dospělých. V titulní roli zazářil Martin Dejdar. Ve filmu se vyskytují dnes již kultovní melodie „Jednou mi fotr povídá“ a „Na kolena“. Ve filmu se často vyskytuje ikonická stavba dejvického hotelu International.

Filmový muzikál Rebelové natočil Filip Renč v roce 2001. Společně se Zdeňkem Zelenkou napsali k filmu scénář, který také nese podtitul písničkový retrofilm

z 60. let. Do hlavních rolí byli obsazeni mladí nadějní herci Zuzana Norisová a Jan Révai. Film je oblíbený u nejedné generace diváků. Muzikál se odehrává v českém pohraničí v roce 1968 a je to příběh tří maturantek, které si užívají léta po maturitě a tří vojáků, kteří chtějí emigrovat. Je to milostný příběh s nešťastným koncem, kdy plán vojáků odhalí a celá skupina se odloučí. Film získal Českého lva za kostýmy a zvuk.

4 Muzikál v posledním desetiletí

Protože muzikál v posledním desetiletí vzrostl na divácké oblibě, stal se vyhledávaným žánrem mnoha tvůrců. Výsledkem toho je čím dál víc muzikálových představení. Tento trend se týká zejména Prahy. V oblasti filmu vzniklo v posledních deseti letech také několik děl, která nemohu opomenout.

4.1 Divadelní tvorba

Po roce 1989 chtěli lidé v Čechách zábavně hudební divadlo komerčního typu (Hoogard, 2000). V minulém režimu diváci neměli možnost shlédnout světové muzikály, které uváděly soukromé produkční společnosti v zahraničí, proto se teď lidé chtěli bavit a užít si velké show. Někteří toho ovšem využili a místo, aby se dali do tvoření uměleckých produkcí, soustředili se především na vydělávání peněz. Diváci, kteří v současnosti navštěvují muzikály, jsou často osočováni z toho, že neumí rozlišit kvalitní a nekvalitní umělecký počin. Za jediný večer dovedou utratit větší obnos peněz za lístek, protože chtějí vidět jejich vysněnou populární hvězdu. Tuto skutečnost samozřejmě producenti dobře ví, a proto sází na úspěšnost projektu tím, že do hlavních rolí zasadí hvězdy populární hudby (v mnoha případech tento člověk ovládá jen hereckou nebo pěveckou složku a tak se často stává, že diváci v hlavních postavách shlédnou jen dobrého zpěváka, nebo jen dobrého herce). V muzikálu jde většinou o obchod a není proto divu, že se v tomto odvětví otáčejí miliony. Není žádným tajemstvím, že jedním z hlavních cílů je finanční úspěch a hlavně proto jsou také muzikály označovány za komerční záležitost. Umělecký dopad a význam těchto produkcí je často nulový. Muzikály ani nemají ambice být nějak významným uměleckým dílem a mnozí umělci, ať už herci, či zpěváci a tanečníci, kteří se pohybují mimo toto odvětví, na ně pohlížejí s opovržením.

V Praze producenti sázejí na velkou show s bohatou výpravou, hvězdami a nákladnou mediální kampaní. Výsledkem jsou poté komerční muzikály, které však bohužel postrádají větší umělecké kvality. Naproti tomu kvalita inscenací v jiných městech je větší a obejde se mnohdy i bez mediální podpory. Také se

většinou obsazují herci z daného souboru (v Praze většinou vyberou herce a tanečníky na základě konkurzů)

Z obrovského množství produkcí posledního desetiletí dále zmíním některé, jež zaujaly svoji určitou originalitou.

Touha

Premiéra: 15. 9. 2008, Divadlo Kalich

Námět, libreto, režie: Mirjam Landa

Autor hudby a textů: Daniel Landa

Choreografie: Pavel Strouhal

350 repríz

Děj muzikálu Touha měl přiblížit muzikálové zákulisí. Divadelnímu zpracování předcházela film Kvaska autorů Daniela Landy a Mirjam Landa. V Touze můžeme slyšet skvělou muziku – píseň Touha se stala největším hitem hraným v tuzemských rádiích. Můžeme zde vidět i dobrá taneční čísla, ostatně Miriam Landa se v rozhovoru pro musical.com svěřila: „Chci, aby Touha byla do značné míry taneční představení. Představuji si i scény ryze taneční. *Proto také spolupracuji s choreografem Pavlem Strouhalem, který u nás patří k absolutní špičce*“.

Tento muzikál byl v roce 2014 znovu obnoven opět na scéně Divadla Kalich.

Carmen

Premiéra: : 2. 10. 2008, Hudební divadlo Karlín

Autor libreta: Norman Allen

Autor hudby: Frank Wildhorn

Autor textů: Jack Murphy

Překlad a české texty písní: Adam Novák

Režie: G. Barre

Choreografie: Pavel Strouhal

307 repríz

Tento muzikál napsal americký autor F. Wildhorn za spolupráce ředitele Egona Kulhánka a dramaturga Adama Nováka přímo pro Hudební divadlo Karlín (Bár, 2013). Toto dílo můžeme nazvat jako jedno z nejúspěšnějších projektů, která se

v Karlíně odehrála. Jedná se o opravdovou broadwayskou show, objeví se zde i cirkusová čísla, velkolepá scéna, ale i skvělé taneční choreografie.

V roce 2015 se i tato produkce dočkala svého obnovení v původním obsazení.

Robin Hood

Premiéra: 1. 9. 2010, Divadlo Kalich

Režie a choreografie: Ján Ďurovčík

Autor libreta a textů: Gabriela Osvaldová

Autor hudby: Ondřej Soukup

Muzikál Robin Hood je ojedinělým projektem hned z několika důvodů. Předcházela mu velká talentová show TV Prima Cesta ke slávě, jejíž vítězové skutečně získali hlavní role Robina a Mariany. *Diváci tak měli poprvé v historii možnost spolu s tvůrci a producentem rozhodnout o nových hereckých tvářích, které se v Divadle Kalich postaví mezi zkušené muzikálové hvězdy.* (divadlokalich.cz)

Osmý světadíl

Premiéra: 8. 9. 2011, divadlo Kalich

Producent: Michal Kocourek

Autor libreta: Boris Filan, Peten Pavlac a Ján Ďurovčík

Režie a choreografie: Ján Ďurovčík

Hudba: skupina Elán

Muzikál s písněmi skupiny Elán. Představení se hraje v českém jazyce, ale písně zůstaly v původním slovenském znění. Konkurzy na uchazeče rolí i „company“ byly náročné s velkými požadavky. Konkurzu se zúčastnilo kolem čtyři sta zájemců a byl rozdělen do tří kol.

Osmý světadíl měl velmi dobré kritiky ze stran odborníků, tak i diváků.

Lucie, větší než malé množství lásky

Premiéra: 31. 10. 2013, Hudební divadlo Karlín

Autor libreta: Tomáš Belko

Režie: Petr Novotný

Choreografie: Pavel Strouhal

Muzikál s písněmi populární české skupiny Lucie a původním příběhem, který ovšem nepojednává o osudech kapely Lucie. Šlo o velmi propracované dílo, ve kterém bylo použito mnoho specifických efektů, jako jsou například filmové dotáčky nebo speciální technologie. Tvůrci na toto dílo chtěli nalákat mladé obecnstvo, avšak inscenace nezaznamenala velký divácký úspěch. Premiéra muzikálu se uskutečnila 14. 5. 2016.

Ať žijí duchové!

Premiéra: 22. 4. 2016, Kongresové centrum Praha

Producent: Dark Style Agency

Původní scénář a námět: Jiří Melíšek, Oldřich Lipský a Zdeněk Svěrák

Autor hudby: Jaroslav Uhlíř

Autor textů: Zdeněk Svěrák

Divadelní adaptace a režie: Antonín Procházka

Choreografie: Ivana Hannichová

Ať žijí duchové je muzikál nejen pro děti, ale pobaví se u něj i starší generace diváků. Inscenace byla vytvořena podle stejnojmenného filmu z roku 1977 Ať žijí duchové!. Muzikálové zpracování se zcela přesně nadržuje předlohy, jsou zde použity i písně dvojice Svěrák Uhlíř, které ve filmu neuslyšíme.

4.2 Filmová tvorba

V oblasti filmové muzikálové tvorby nedošlo k takovému rozmachu, jako u divadelních inscenací. Přisuzuji to i tomu, že zde není takový prostor k větší návratnosti investice, proto se produkce do filmů tolik nepouštěly. S rostoucí technickou kvalitou filmu rostla i kvalita filmových muzikálů, ovšem žádný z nich se nepřiblížil kvalitě děl z let předešlých.

Český filmový muzikál Kvaska, uvedený do kin v roce 2007 vznikl pod režijní taktovkou Mirjam Landa, která sepsala i scénář. O hudební stránku se postaral Daniel Landa. Toto dílo se točilo v letní divadelní pauze roku 2006 v prostorách divadla Kalich. Děj se tedy odehrává v divadelním prostředí, při zkoušení muzikálu. Hlavním hrdinou je uprchlý vězeň Micki, který je zamilovaný do

muzikálové hvězdy Karin, kvůli které absolvuje konkurz do tohoto muzikálu a uspěje. V cestě však stojí vlivný producent Oskar, snoubenec Karin, který i přes svůj vztah na konci skrz své známosti zařídí, aby byl Micki propuštěn z vězení. Micki získává hlavní roli v muzikálu a srdce své vyvolené.

Příběh filmového muzikálu z roku 2016 Muzikál aneb Cesty ke štěstí pojednává o třídě pražské konzervatoře, která se vydává na letní soustředění, kde dostává za úkol nazkoušet muzikál Starci na chmelu. Přes počáteční znechucení studentů je nakonec klasické české dílo pohltí natolik, že se rozhodnou přepracovat původní choreografie a přidat moderní prvky street dance, hip hopu, klasického tance, ale i pohybového divadla. Do představení ze sebe vkládají jen to nejlepší, protože pro ně může znamenat vstupenku do velkého světa muzikálu. Prostředí letního soustředění také vybízí k milostným příběhům jak mezi studenty, tak profesory. Film natočila Slobodanka Radun podle scénáře Václava S. Sadílka a Veroniky Schwarczové.

5 Muzikál v Brně, Ostravě, Plzni

Muzikálu se věnují divadla po celé republice. Já se v této kapitole budu věnovat těm větším a významnějším scénám jakou jsou scény v Brně, Ostravě a Plzni.

Brno

Počátky muzikálu v Brně můžeme zaznamenat v roce 1928, kdy se v Zemském divadle odehrála pod režijním vedením Oldřicha Nového premiéra *Ne, ne, Nanette* (o tomto díle jsem se zmínila již výše).

Prvním původním muzikálem, který mohli diváci v Brně shlédnout v Divadle Na provázku – byl muzikál Milan Uhdeho¹⁷ a Miloše Štědrone *Balada pro banditu* z roku 1975. Rok poté divadlo uvedlo další původní muzikál dvojice Uhde – Štědroň *Pohádka máje* (1976). Tato tvůrčí dvojice se poté přesunula se svou tvorbou na scénu Městského divadla Brno.

V Brně se v roce 1978 také odehrála česká premiéra světově proslulého muzikálu *Chicago*, jen tři roky po světové premiéře.

V Brně také sídlí JAMU, neboli Janáčkova akademie múzických umění, založená 12. 9. 1947. Součástí akademie je také katedra muzikálového herectví, díky které má brněnská muzikálová scéna stálý přísun kvalifikovaných a kvalitních interpretů.

V Brně se také uskutečnila premiéra komerčního muzikálu *Děti ráje* s hity Michala Davida (2015). *Děti ráje* se hraje v Laser show hall, která je součástí brněnského Boby centra. Producentem a autorem této inscenace je Sagvan Tofi, režie se ujal Radek Baláš a choreografii vytvořila Leona Qaša Kvasnicová. Muzikál se těší divácké oblibě a je hraným a vždy vyprodaným dílem.

---

¹⁷ Milan Uhde (1936) byl český spisovatel, dramatik a politik. Za dob komunismu člen disentu. V letech 1990-1992 byl ministrem kultury.

Městské divadlo Brno

Divadlo bylo založeno roku 1945 jako Svobodné divadlo absolventy brněnské konzervatoře. Současným ředitelem je Stanislav Moša. Divadlo má vedle stálého hereckého souboru také vlastní orchestr a v roce 2013 a 2014 získalo ocenění nejúspěšnějšího divadla u nás. Na této scéně funguje stálý soubor, ovšem na mnoho inscenací angažují i externí umělce. Divadlo je dnes známé hlavně díky svým muzikálovým produkcím. Počátky muzikálu v divadle byly postaveny zejména na hrách Osvobozeného divadla. V dnešní době divadlo produkuje zejména vlastní zpracování světových titulů. Hlavními autorskými dvojicemi na této scéně jsou Stanislav Moša a Zdeněk Merta, Stanislav Moša a Petr Ulrych, Milan Uhde a Miloš Štědroň.

Speciální sál pro tvorbu muzikálů byl postaven v roce 2004, *získal titul nejlépe technicky vybaveného sálu v Evropě (mdb.cz)*. Kapacita je 680 míst.

Původní muzikály:

Sny svatojánských nocí

Premiéra: 1991

Autoři: Zdeněk Merta, Stanislav Moša

Režie: Stanislav Moša

Autor hudby: Zdeněk Merta

Choreografie: Karel Riegel

307 repríz

Muzikál byl vytvořen na motivy her Williama Shakespeare. Bylo to první dílo od dvojice tvůrců Zdeňka Mertý a Stanislava Mošy. Inscenace vyhrála nejlepší inscenaci roku Českého hudebního fondu.

Koločava

Premiéra: 7. 9. 2001

Autoři: Petr Ulrych a Stanislav Moša

Režie: Stanislav Moša

Hudba: Petr Ulrych

Choreografie: Vladimír Kloubek

171 repríz

Autoři čerpali z hry Nikola Šuhaj loupežník. V díle byly použity i filmové dotáčky, které se dost přibližovaly práci Laterny Magiky.

Plzeň

Stěžejní plzeňskou divadelní scénou je Divadlo Josefa Kajetána Tyla, které se budu věnovat především.

Divadlo Josefa Kajetána Tyla

Divadlo je složeno ze tří scén – Velké divadlo, Nové divadlo a Malá scéna. Ředitelem divadla je MgA. Martin Otava. Divadlo uvádí operu, muzikál, činohru a balet. Šéf operety a muzikálu je MgA. Lumír Olšovský. Operetní soubor funguje od roku 1954 a od 60. let 20. století se na scéně objevují i americké muzikály. Vedení divadla se snaží uvádět jak klasická muzikálová díla, tak také muzikály, které v ČR ještě nikdo neuvedl – například Caroussel, Anything goes/ Děj se co děj, Bonnie & Clyde. Přímo pro tuto scénu vytvořila dvojice Ondřej Brousek – Radek Balaš muzikál Kniha Džunglí. I zde vznikla spousta původních inscenací, mezi nejzajímavější patří například taneční muzikál Edith, vrabčák z předměstí z roku 2000, nebo muzikál, který měl premiéru v roce 2016 Liduschka (Baarová), vzniklý pro muzikálový soubor DJKT.

Nyní operetní a muzikálový soubor sídlí v budově Nového divadla, stavby z roku 2014. Scéna zde má kapacitu 461 diváků.

Ostrava

V Ostravě je muzikálová scéna jen jedna. Muzikálu se věnuje pouze Divadlo Jiřího Myrona. I v tomto divadle má muzikál jen krátkou tradici.

Divadlo Jiřího Myrona

Divadlo se od roku 1919 jako jedna ze scén Národního divadla moravskoslezského věnovalo převážně operetě. Šéfem opery a muzikálu je v současnosti Patrick Fridrichovský. Budova divadla je od roku 1958 kulturní

památkou. Budovu bohužel po premiéře Muzikálu Švejk z roku 1976 postihl požár a musela být kromě štítu postavena znovu tak, aby splňovala požadavky moderních inscenací. V současnosti nabízí divadlo 665 míst pro diváky a řadí se k největším scénám u nás. Název scény je odvozen od jména dlouholetého ředitele divadla Jiřího Myrona. V divadle se hrají jednak původní, tak i zahraniční inscenace. Divadlo má stálý soubor, ovšem využívá také externě umělce z jiných koutů republiky. Divadlo uvedlo jedno původní muzikálové dílo a to muzikál Fantom Londýna (2013, Radim Smetana a Lumír Olšovský).

6 Nejvýznamnější osobnosti českého muzikálu po roce 1989

Fenoménem muzikálu je ekonomicky silný a v mnoha případech všemocný producent. Člověk, díky kterému můžeme u nás shlédnout muzikály světových autorů, ale i naše původní díla. Tento člověk celé představení a vše okolo zaštituje svými financemi, popřípadě pomáhá svými osobními kontakty a zkušenostmi. Ve výsledku mu jde jen o to, aby se jeho investice vrátila. Tento přístup je často v rozporu s uměleckou kvalitou děl.

Michael Prostějovský (1948) textař, libretista, publicista, producent

Michael Prostějovský od 90. let 20. století formoval moderní český muzikál. Šéf dramaturgie a produkce v gramofonové firmě Supraphon (90. léta 20. století). Skládal texty pro interprety i původní muzikály. Po studiu divadelní a filmové vědy odešel do zahraničí, kde měl možnost shlédnout světové muzikálové produkce. Od roku 1990 uvádí na Českém rozhlasu pořad Muzikál express, který se zabýval novinkami z divadelní a muzikálové scény. Od roku 2006 také přednáší na filozofické fakultě univerzity Karlovy v Praze.

Přeložil libreto pro Jesus Christ Superstar (1994), Cats (2004), Josef a jeho úžasný pestrobarevný plášť (2006), Evita (2009, jeho překlad byl odmítnut a použit jiný).

Petr Novotný (1949) režisér, producent

Vystudoval DAMU a nejdříve působil jako muzikálový režisér divadla J. K. Tyla v Plzni. Poté přešel do Hudebního divadla Karlín a zde nastudoval hostující muzikál Sugar (1986). V této době v HDK působil jako umělecký šéf a režisér (1986-1990). Poté se ujal režie v Bídnících (1992) a Evitě (1998). V roce 1994 byl producentem muzikálu Jesus Christ Superstar.

V Hudebním divadle Karlín se podílel na těchto titulech: My Fair Lady (1995), Hello Dolly! (1996), Někdo to rád horké (1997), Lucie, větší než malé množství lásky (2013)

Adam Novák (1949) dramaturg, producent

Režisér mnoha TV show, překladatel světových divadelních her a muzikálů. Od roku 2004 je dramaturgem v HDK, kde také přeložil a napsal text pro muzikál Producenti (2006) a Jekyll & Hyde (2006). Jeho nejúspěšnější producentský počin byli Bídníci (1992). V roce 1999 přeložil a produkoval muzikál Pomáda.

Egon Kulhánek (1965) producent, soukromý podnikatel, manažer taneční skupiny UNO

Producent úspěšného muzikálu Dracula (1995). Od roku 2003 ředitel Hudebního divadla Karlín. V Karlíně se podílel na mnoha významných muzikálech, například West Side Story (1993, producent), Producenti (2006), Carmen (2008), Noc na Karlštejně (2004), Jekyll&Hyde (2005).

Michal Kocourek (1965) producent

Ředitel divadla Kalich, předseda Hamlet Production, a.s., v dětství úspěšný herec. Vystudoval Státní konzervatoř v Praze a je považován za jednu z nejvlivnějších osobností české kulturní scény. Působí také v zahraničí, kde je uznávaným producentem – jeho představení se hrají také v cizině. V roce 1993 spoluzaložil agenturu Interconcerts, například divadélko Albatros (1989), Divadlo v Rytířské (1991) a také divadlo Kalich (1999).

Nedílnou součástí tvůrčího týmu při vzniku muzikálu je choreograf. Stará se jak o choreografická čísla, tak i o prostorové zpracování jednotlivých písní. Často jeho práce může scény pozvednout na zcela jinou úroveň. Já se na nadcházejících řádcích budu věnovat významným českým choreografům zejména proto, že je to pro mě zajímavé jako pro člena taneční company.

Ivana Kubicová (1946) taneční pedagožka, choreografka, tanečnice

Ivana Kubicová po absolvování Taneční konzervatoře Praha si rozšířila své odborné znalosti v London School of Contemporary Dance v Londýně, kde získala stipendium a školu absolvovala. Po návratu do České republiky působila

v tanečním souboru České televize. Později vystudovala choreografii na AMU. Formovala naši moderní taneční scénu svým pedagogickým a choreografickým působením na VUS Univerzity Karlovy a zasadila se zásadním způsobem o změnu v pohledu na výuku moderního tance na taneční katedře HAMU, kterou dvacet let vedla. Ze svého zahraničního studia měla velmi blízko k technice Marthy Graham a jazzovému tanci. Výrazně ovlivnila ztvárnění prvního uvedení muzikálu Jesus Christ Superstar, kde tanec tvořil důležitou část produkce. Podílela se na choreografiích pro muzikály Kocour v botách (1994), Jesus Christ Superstar (1994) a Evita (1998).

Libor Vaculík (1957) tanečník, choreograf, režisér, pedagog, libretista

Libor Vaculík se tanci věnoval už odmalička. Po studiu pražské taneční konzervatoře dostal angažmá ve Slovenském národním divadle v Bratislavě (1977), kde byl vynikajícím sólistou často hostujícím i v zahraničí. Vždy mu byl přirozeně blízký moderní pohybový slovník, což bylo ještě posíleno jeho studiem u Luboše Ogouna, který byl jeho mentorem při prvních choreografických počinech. V roce 1987 studoval na Vysoké škole múzických umění v Bratislavě choreografii a režii baletu. Stal se také hlavním choreografem Národního divadla v Praze v sezoně v letech 1994- 1999 (Malý pan Friedemann, Psycho, Čajkovskij, Isadora Duncan). Choreografie tvořil nejen pro Národní divadlo Praha, ale i pro Pražský komorní balet, který dva roky řídil. Tvořil také pro Slovenské národní divadlo v Bratislavě, Divadlo J. K. Tyla v Plzni a Národní divadlo v Brně. Ve své tvorbě se postupem času začal věnovat i muzikálům, nejen z pozice choreografa, ale i libretisty. Příkladem může být Edith, vrabčák z předměstí (2000, Plzeň), což byl taneční muzikál v choreografii, režii i námětu právě od Libora Vaculíka. Mezi jeho další muzikálové počiny patří Kat Mydlář (2011), Tři mušketýři (2004), Mona Lisa (2009), Ferda mravenec (2017) a jiné.

Richard Hes (1963-2014) choreograf, libretista, tanečník

Vystudoval pražskou taneční konzervatoř. V roce 1986 založil taneční skupinu UNO, kde tvořil choreografie a byl také uměleckým vedoucím. Pro tuto taneční skupinu vytvořil projekty jako Nikita, Carmen, Šach mat. V roce 1991 tvořil choreografii ve švýcarském muzikálu Keep Cool. V roce 1993 režíroval a vytvořil

choreografii pro West Side Story v Hudebním divadle Karlín. V roce 1995 se ujal choreografie a byl také spoluautorem námětu muzikálu. Další muzikály: Monte Cristo (2000), Noc na Karlštějně (2004).

Leona „Qaša“ Kvasnicová (1972) choreografka, tanečnice, pedagožka

„Qaša“ vystudovala taneční pedagogiku na JAMU i HAMU a poté absolvovala roční stáž na Rotterdamse Dansacademie a Jazzshowmusical school v Amsterdamu. Působila ve skupině Uno a poté si založila svoji taneční skupinu IF. Tvořila choreografie do televizních pořadů, jako jsou Superstar, StarDance apod. V roce 2001 vytvořila svůj unikátní taneční styl Streetfunk. V dnešní době se hojně věnuje tvorbou choreografií pro muzikály, například Excalibur (2003), Galileo (2002), Adam a Eva (2014), Mata Hari (2013), Mefisto (2016), Ples Upírů (2017) a jiné.

Pavel Strouhal (1973) tanečník, stepař, choreograf

Pavel Strouhal vystudoval státní Taneční konzervatoř Praha. V 90. letech 20. století externě působil jako tanečník ve skupině UNO. Je známý především jako stepař a byl jeden ze členů stepařského uskupení projectWINGS. Je také vyhledávaným choreografem pro reklamy, komerční show. Provozoval taneční studio STAGE Praha. Vytvořil choreografie pro pražské i mimopražské muzikálové inscenace, například Cats (2004), Chicago (2007, Plzeň) Evita (2011, Plzeň), Sunset Boulevard (2015, Ostrava). Velká část jeho choreografické práce vzniká pro Hudební divadlo Karlín. Jako příklad uvádím muzikály Lucie, větší než malé množství lásky (2013), Carmen (2008), Jesus Christ Superstar (2010), The Addams Family (2014), Dracula (2015).

Ivana Hannichová (1978) tanečnice, choreografka, lektorka

Vystudovala Taneční centrum Praha, HAMU a účastnila se mnoha workshopů v USA a Evropě. Byla zakladatelkou české pobočky profesionální taneční skupiny Dance2xs. Vytvořila také mnoho komerčních choreografií, například Týtý, Stardance, Český Slavík apod. V dnešní době se také věnuje choreografiím pro muzikály na pražské i mimopražské scéně, mezi které patří Aida (2012), Jesus

Christ Superstar (Ostrava, 2016), Mamma mia! (2014), Rocky (2017), Ať žijí duchové! (2016) a jiné.

7 Vlastní zkušenost

V této kapitole bych chtěla nastínit problematiku muzikálu z pohledu účinkujícího.

Má zkušenost je založena na působení ve třech muzikálových inscenacích v pražském prostředí, konkrétně v soukromé produkci Dark style agency, se kterou spolupracuji tři roky. Pod touto produkcí se uvádí muzikály Mamma Mia! a Ať žijí duchové!. Dále jsem působila v muzikálu Adéla ještě nevečeřela, který se hrál pouhý měsíc v divadle Broadway. Během této doby jsem absolvovala mnoho konkurzů na většině pražských muzikálových scén.

V muzikálech jsem začala tančit hned po mém příchodu do Prahy. V té době jsem se v pražské taneční scéně vůbec neorientovala a byla jsem vděčná za jakoukoliv zkušenost. Má prvotní reakce byla kladná, mohla jsem tančit a byl to důležitý příjem peněz, aniž bych se musela věnovat práci zcela mimo obor. Postupem času jsem zjistila, že v muzikálech o tancování až tak moc nejde, jelikož je velmi upozaděné oproti dalším dvěma složkám. Také kvalita tancování není nikterak valná. Já jsem měla možnost pracovat se skvělými choreografy, jako jsou Ivana Hannichová a Linda Rančáková a myslím, že jejich přínos a invenčnost na poli muzikálu je velmi dobrá. Nedrží se jen zažitých muzikálových klišé, ale snaží se dbát na muzikalitu, téma a použití vhodných technik do jednotlivých děl a pasáží. V jejich podání choreografie opravdu mnohdy posouvá děj a je citlivě zasazena do scény. Bohužel leckdy nemají k dispozici takový materiál, aby si mohly dovolit použít propracovanější a složitější choreografie.

Nejdůležitější člověk, bez kterého by žádný muzikál nevznikl, je producent. Je to člověk, který buď přímo celý projekt financuje, nebo dále shání investory. Producent má hlavní slovo v angažování herců a celého tvůrčího týmu, který na muzikálu pracuje, což není zcela ideální stav. Tento člověk nemusí být nutně odborníkem v této profesi, je hlavně manažerem. Je velký risk, být producentem muzikálu. Buď je dílo úspěšné a vynaložená investice, která bývá v řádu milionů, se vrátí, nebo se netrefí do vkusu diváků, i přesto, že dílo může být kvalitní a o investici přijde. Bohužel u nás nesou s producentem podnikatelské riziko i všichni, kdo jsou v díle angažováni. Skrz skutečnost, že se zkouší zdarma, do muzikálu investujete svůj čas a je možné, že ve chvíli, kdy se představení nehraje, investovaný čas se nikdy nevrátí (viz má zkušenost s muzikálem Adéla

ještě nevečeřela, kdy se projekt zkoušel tři měsíce zadarmo, a ve výsledku jsme odehráli pouhý měsíc. Jsou i případy, kdy nejde úplně o kvalitu, nebo atraktivitu díla. Pokud například producent zanedbá dostatečnou reklamu a představení se rychle stáhne, investice několika týdnů do nazkoušení se již nikdy nevrátí.

Nedílnou součástí muzikálu je konkurz. Zde se vybírají z uchazečů vedlejší role a „company“. Konkurzy bývají někdy pouze taneční, někdy je potřeba projít i konkurzem pěveckým. Interpreti musí většinou absolvovat více kol. Hlavní postavy skoro nikdy konkurzem neprocházejí, protože oni jsou hlavním diváckým tahákem a bývá na nich postavena celá propagace projektu často již týdny před začátkem konkurzů. Bohužel u nás jsou v mnoha případech konkurzy jen na oko. Choreograf si často dopředu vybere své tanečníky, se kterými chce spolupracovat, což je ještě ta lepší verze. Bohužel někdy konkurz velice ovlivňuje právě producent, který často nemá žádné umělecké zkušenosti a jeho výběr může ve výsledku ovlivnit kvalitu celého díla.

Tato praxe otevírá dveře ne zcela průhlednému systému výběru interpretů, klientelismu a protekčnímu chování. Z vlastní zkušenosti vím, že kvalita interpreta někdy opravdu nerozhoduje o tom, jestli danou práci dostane, nebo ne. V mnoha případech o tom rozhoduje to, jak se člověk dokáže v tak silně konkurenčním prostředí pohybovat. Dalším specifickým, které se možná týká tance obecně je zvýhodňování mužů. V muzikálu je tento jev nejspíš způsoben menším počtem mužských interpretů. V mnoha případech poté dochází k tomu, že žena se srovnatelnými, i vyššími interpretačními kvalitami roli nedostane, kdežto muž ano. I toto není zcela férové a rovné ke všem bez rozdílu. Na muže ani nejsou kladeny takové nároky, co se týká postavy, což může být pro mnohé ženy také velice stresující a mnohdy ponižující. Na základě upřednostňování lidí ať už z hlediska podbízení se divákovi nebo jen z důvodu dosazování herců na základě známosti jde samozřejmě kvalita díla mnohdy dolů. Toto jednání určitě není pravidlem, ale na pražské scéně je to v mnoha případech pravda. Producenti si jsou ale naprosto vědomi toho faktu, že na mediálně známou hvězdu (která mnohdy nemá všechny kvality muzikálového interpreta) přijede v českém prostředí nejeden zájezd autobusu a tudíž se mu jeho investice znásobí.

Jak jsem již zmínila výše, zkoušení díla bývá zpravidla pro interprety (což neplatí pro hlavní role) neplacené a pouze doufají, že se vše povede a muzikál se bude hrát dostatečně dlouho, aby se jim jejich časová investice aspoň navrátila. V tomto je Česká republika světový unikát, všude za hranicemi jsou interpreti placeni za nazkoušení díla a díky tomu se mu mohou jednomu projektu věnovat naplno a ne zkoušet více děl najednou a přebíhat z jedné zkoušky na druhou, což ve výsledku také negativně ovlivňuje celkovou kvalitu provedení. Ale i v České republice se najdou výjimky. Mimopražské produkce často platí externím hercům, tanečnickům a zpěvákům i za nazkoušení. Jedná se o kamenná divadla, která mají vlastní soubor a externisté je pouze doplňují.

Taneční „company“ jako celek je na pomyslném muzikálovém potravním řetězci zcela dole. Jednání producentů a tvůrců je někdy pod hranicí alespoň minimálního respektu a slušného chování. „Company“ je přítomna na zkouškách celé dny a neustále musí vyvíjet jednak psychickou, tak fyzickou aktivitu a ve výsledku je za svou práci nejhůře ohodnocena. Již jsem se i setkala i s názorem režiséra, že „company“ jsou jen chodící kulisy, což je pro tanečnický, kteří dennodenně pracují tvrdě na nastudování díla a dotváří celkovou atmosféru muzikálu zcela degradující. Platové podmínky pro „company“ jsou již minimálně deset let stejné, mnohdy horší, než dříve. Zájemců je tolik, že produkce raději angažuje slabší interprety, kteří za danou částku nastudování a hraní podstoupí, než zkušenější, kteří mnohdy na dané podmínky již nepřistoupí. Další věcí, kterou je potřeba zmínit je naprostá nepotřebnost jakéhokoli tanečního či jiného uměleckého vzdělání. Já sama jsem byla mnohokrát svědkem toho, že tanečníci na zkouškách neznali ani základní taneční terminologii. Jako umělecké prostředí se mi proto muzikál zdá velmi protekční, kdy opravdu mnohé role získávají lidé, o kterých se například píše v bulvárních médiích a zvýší prodej lístků. Pro tanečnický je potom muzikál možnost pravidelného příjmu, který mnohdy ve svém oboru postrádají. Ovšem opět se zde setkáváme s tím, že špičky ve svém oboru a jednotlivých technikách se muzikálu většinou vyhýbají.

Při mém působení v muzikálech jsem se setkala jak s profesionálním přístupem ze strany tvůrců a interpretů, tak i se zcela opačným. Mnoho lidí chodí do muzikálu čistě jako do továrny vydělávat peníze a ani od toho nic jiného neočekávají. A mnohdy tomuto přístupu odpovídají i jejich výkony. Pod pojmem profesionální přístup si představují například naplno využitý čas na zkouškách,

hlavně v případě, že se zkouší zdarma. Dále připravenost celého tvůrčího týmu a tím zamezení zbytečných průtahů. Základem je dochvilnost, se kterou se setkávám stále méně. Zkoušky od devíti hodin ráno zpravidla vždy začínají kolem půl desáté, než se všichni dostaví.

V dnešní době na muzikálové scéně zaznamenáváme spoustu děl, které již nemají s uměním nic společného, a vše se soustředí pouze na výdělek. Divadla chrlí muzikál za muzikálem, zpracovávají další a další převážně historická témata a kvalita inscenací jde dolů ruku v ruce s kvalitou rekvizit a uměleckých výkonů. Trend přejímání světových titulů a nakupování licencí stále v českém prostředí dobře funguje a producentům se jejich investice vrací. I proto jsme svědky stále dalších muzikálových zpracování notoricky známých příběhů, které se již producentům vyplatilo provozovat na jiných světových scénách. Dalším specifikem je, že se muzikál stává prostorem, do kterého se zapojují např. zpěváci, jejichž sólová kariéra skomírá, nebo se po talentové soutěži neuchytili v showbusinessu. Na mnohých postech při tvorbě muzikálů můžeme vídat stále ta samá jména, i přesto, že na scéně je jistě mnoho dalších, kteří by odvedli stejnou, mnohdy i lepší práci. Častokrát jsme svědky figur opakujících se v muzikálech po mnoho let. Což svědčí o choreografově stagnaci a vykrádání sebe sama. Laik jistě takové věci nezaznamená, pro odborníka jsou však podstatným nedostatkem. V poslední době jde i o uvádění muzikálů s titulky pro cizince, kde jsou lístky mnohdy i několikanásobně dražší, než původní verze na domovských scénách. Muzikál jako podnikatelský nástroj jistě do budoucna bude jen vzkvétat díky tomu, že skutečně neklade na diváka přílišné nároky. Pokud však bude pokračovat v nastaveném trendu kvantity na úkor kvality, bude umělci čím dál víc zatracován. Už jen udělování prestižních divadelních cen Thálie za muzikál mi přijde mnohdy trochu degradující pro skutečné herce. Hlavně v případě, že vím, za jaký výkon mnohdy interpreti ocenění v této kategorii získají.

V současné době se skrz mé zkušenosti stále více zabývám otázkou, zda se muzikálům chci i nadále věnovat. Jelikož nerada podstupuji konkurzy, bez kterých se to v muzikálovém světě neobejde, a také nemám kontakty, které by mi zaručily protekční místo, nejspíš mé budoucí působení v muzikálech nebude nijak výrazné. Dále také vím, že je pro mě důležitá kvalita díla, proto o spousty inscenací a konkurzů ani nemám zájem. Dosud jsem pracovala pouze

s choreografy, kteří pro mě byli zárukou toho, že tanec s sebou ponese určitou kvalitu. I přes to, že tancování v muzikálech mi umožňuje tančit na divadelních scénách pro obecnost, což mě velice naplňuje, zápory bohužel vítězí nad klady. Účinkování v muzikálech mi otevřelo oči v tom, jak věci opravdu fungují a proč někdy jen nevěřicně kroutím hlavou, když někde vidím obsazení, nebo interpretaci určitého díla daným interpretem. Tanec pokládám za náročnou uměleckou formu a v muzikálech se k tanci takto mnoho lidí, produkcí počínaje nestaví. Ani platové ohodnocení neodpovídá zátěži a nárokům, což mi přijde vůči tanečnickům, jejichž kariéra je velmi časově omezená nespravedlivé. Samozřejmě i dnes najdu muzikály, které jsou mou srdcovou záležitostí. Nejednou jsem se přistihla v situaci, kdy jsem si představila, že tančím právě v mé vysněné inscenaci.

Závěr

Při pohledu do minulosti nezaznamenejme tolik muzikálových inscenací, jako v současnosti, ale díla té doby byla obrazem své doby. Řešila se současná společenská, nebo politická témata. Samozřejmě kvůli režimům, které nepřály svobodnému projevu, mnohdy více ukrytá v kontextu. Rozvoj muzikálu u nás často brzdil politický vývoj. Jednak situace po první světové válce, tak i socialistický režim po druhé světové válce. V těchto nesvobodných dobách sloužil muzikál jako obveselení pro masy v ne příliš šťastné době i přes to, že umělecká tvorba byla silně omezována. Jako příklad uvedu muzikál Starci na chmelu, který vyhovoval budovatelské propagandě, ale byl to příběh milostného vzplanutí, zrady a obětování se. Samozřejmě jsou v dnešní době muzikály technologicky a produkčně na mnohem vyšší úrovni, než byli dříve, ovšem chybí jim dle mého názoru kvalitní řemeslné zpracování a pečlivost, díky které jsou muzikály s dřívějších dob mnohdy nadčasové.

Popularitu a rozmach muzikál u nás zažil až v 90. letech 20. století, uvedením světového muzikálu Les Misérables (Bídníci). Díky této první úspěšné vlaštovce se s dalšími, ať už původními či převzatými díly v České republice roztrhl pytel.

V dnešní době se na naší scéně uvádí stále více původních muzikálů, což je oproti minulosti obrovský rozdíl. Je to způsobeno tím, že je to velmi odlehčený žánr srozumitelný masám a tím pádem o diváky nemá a nebude mít nouzi. Proto tvůrci v dnešní době zpracovávají stále nové náměty. Důsledkem toho je, že u nás vzniká až příliš mnoho muzikálů, které můžou postrádat kvalitu a výpravnost muzikálů z devadesátých let. V té době vznikl původní český muzikál Dracula, srovnatelný se světovou produkcí. Svědčí tomu nejen fakt, že Draculu shlédlo více než milion diváků a také se na pražská divadla několikrát vrátil, ale také použití scénografických triků na světové úrovni. V dnešní době je velmi těžké najít dílo podobné kvality a srovnatelné se zahraničím.

Stále zastávám názor, že český muzikál má naději na zlepšení kvality, protože je po celé České republice dost dobrých muzikálových interpretů. Problémem ale je, že hodně z nich není tak známých, a proto v tomto protekčním světě nemají moc úspěchů a šancí na prosazení. Myslím si ale, že kdyby se producenti zaměřili víc na to, zasadit do role méně známé herce na úkor mediálně známé hvězdy, dosáhli by mnohdy kvalitnějšího díla.

Zkoumání vzniku a vývoje muzikálu u nás mě obohatilo o mnoho nových znalostí. Jednak jsem dokázala lépe pochopit atmosféru v uměleckých kruzích při zvratech v našich dějinách a také jsem dokázala lépe pochopit mechanismy, díky kterým se muzikál u nás dostal do podoby, ve které se v dnešních dnech nachází. Zároveň jsem se také setkala s mnoha jmény a inscenacemi, které jsou pro naši muzikálovou scénu důležité a dříve jsem je buď neznala, nebo si nebyla vědoma jejich důležitosti.

Přílohy

Seznam nejvýznamnějších světových muzikálů:

Show Boat (Lod' Komediantů)

Premiéra: 27. 12. 1927, New York, Ziegfeld theatre

Producent: Florenz Ziegfeld

Autor libreta a texty písní: Oscar Hammerstein II

Autor hudby: Jerome Kern

Choreografie: Sammy Lee

572 repríz

Show Boat je považováno za historicky první muzikál vůbec. Dílo zachycuje příběh kočovných herců putujících po Mississippi. Děj muzikálu také upozorňuje na otázku rasismu v americké společnosti. Toto dílo bylo inspirující pro další tvůrce a od roku 1930 vzniklo mnoho nových hudebních produkcí.

Show Boat se dočkala i filmové nastudování ve třech verzích (1929 – částečně němý film, 1936 a 1951).

Ocenění: Tony Award, Olivier Award¹⁸

On Your Toes (Na špičkách)

Premiéra: 11. 4. 1936, New York, Imperial Theatre

Producent: Dwight Deere Wiman

Autoři libreta: George Abbott, Richard Rodgers, Lorenz Hart

Texty písní: Lorenz Hart

Autor hudby: Richard Rodgers

Choreografie: George Balanchine¹⁹

Režie: C. Worthington Miner

---

¹⁸ Olivier Awards: Britské divadelní ceny

¹⁹ George Balanchine (vlastním jménem Giorgi Melitonovič Balančivadze, 1904-1983) byl baletní choreograf, který přetransformoval klasický balet do tzv. neoklasiky. Studoval Akademii ruského baletu A. J. Vaganovové. Spolupracoval s Ballet Russes (v letech 1924 - 1933), Ballet Russes de Monte Carlo. Založil nejvýznamnější školu klasického baletu School of American Ballet (1934) a vytvořil soubor New York City Ballet (1948). Vytvořil stovky baletních titulů, nejvýznamnější Apollon, vůdce múz, Marnotratný syn, Jewels, Concerto Barocco apod.

315 repríz

Komedie o tanečnících, ve které se poprvé objevil jazz balet v choreografii George Balanchina. Původně to měl být film, ve kterém měl hlavní postavu ztvárnit Fred Astaire. Ten však tuto nabídku odmítl, protože by mohla poškodit jeho dlouho budovanou image.

V roce 1939 bylo dílo zfilmováno studii Warner Bros. Hudba se v tomto případě objevuje pouze jako podklad a neobjevuje se zde zpívání. Zmíněný jazz muzikál (o kterém tedy celé dílo je) se objevuje až na konci.

Ocenění: Tony Award (1983), Drama Desk Award ²⁰(1983)

Oklahoma!

Premiéra: 31. 3. 1943, New York, St. James Theatre

Producent: The Theatre Guild

Autor textů a libreta: Oscar Hammerstein II

Autor hudby: Richard Rodgers

Režie: Rouben Mamoulian

Choreografie: Agnes de Mille

2212 repríz

Oklahoma! byl první muzikál psaný týmem O. Hammerstein II a R. Rodgers na motivy Green Grow the Lilacs. *Dílo je považováno za mezník ve vývoji muzikálu (Osolsobě, 1967).* Někteří hudební historikové toto dílo považují za první moderní muzikál, protože hudba a tanec posouvají děj a nejsou jen jako doplněk. Tvůrci trvali na tom, že do hlavních rolí nebudou zasazeny hvězdy, ale zpěváci, kteří umí i hrát. Choreografka Agnes de Mille ještě vytvořila speciální patnáctiminutový balet, nazývaný jako „dream ballet“.

Společnost Magma Theatre Corporation koupila práva na vytvoření filmové verze (1955). Na tvorbu filmu dohlíželi oba tvůrci – O. Hammerstein II a R. Rodgers.

Ocenění: Special Tony Award (1993), Pulitzer Prize (1944), Olivier Award (1999).

On The Town (Hurá do města!)

Premiéra: 28. 12. 1944, Broadway, Adelphi Theater

Autor libreta a textů: Betty Comden a Adolph Green

Choreografie: Jerome Robbins²¹

---

²⁰ Drama Desk Award: Ocenění New Yorských divadelních amerických produkcí.

Autor hudby: Leonard Bernstein

462 repríz

Předlohou byl balet Fancy Free od Jerome Robbinsa a Leonarda Bernsteina. Tanec zde vypráví děj a J. Robbins pro tuto inscenaci vytvořil mnoho tanečních čísel. V muzikálu účinkovali z většiny mladí herci. Příběh pojednává o třech Amerických vojácích na plavbě lodí, kde každý z nich potká ženu. V roce 1949 byl vytvořen film, který původní děj zcela pozměnil, a z původní divadelní verze zůstaly pouze tři písně s titulky. Film byl úspěšný jak u diváků, tak u kritik

Ocenění: Oscar (1950)

My Fair Lady

Premiéra: 15. 3. 1956, Broadway, Mark Hellinger Theatre

Producent: Herman Levin

Autor libreta a textů: Alan Jay Lerner

Autor hudby: Frederick Loewe

Choreografie: Hanya Holm

Režie: Moss Hart

2717 repríz

Předlohou pro úspěšný muzikál My Fair Lady byla hra Pygmalion George Bernarda Shawa. Tento muzikál byl označován jako první v sérii slavných a dnes klasických muzikálů éry 50. - 60. (Prostějovský, 2008, str. 111). Následovalo Londýnské uvedení ve West Endu. Muzikál byl považován za divadelní hit, později jej uvedlo jednadvacet zemí.

Ocenění: Tony Award (1957)

V roce 1964 měla premiéru filmová verze, práva získala společnost Warner Bros. Film získal osm Oscarů a byl považován za jeden z komerčně nejúspěšnějších filmů všech dob.

West Side Story

Premiéra: 26. 9. 1957, Broadway, Winter Garden Theatre

Producent: Robert E. Griffith a Harold Prince

Autor textů: Stephen Sondheim

---

²¹ Jerome Robbins (1918-1998) Tanečník, režisér, divadelní producent a nejznámější americký choreograf 20. století. Tvořil choreografie na Broadwayi a také pro film a TV. Nejznámější dílo je West Side Story, za které taky získal Oscara.

Autor libreta: Arthur Laurents

Autor hudby: Leonard Bernstein

Choreografie a režie: Jerome Robbins

732 repríz

Dílo inspirováno Shakespearovým Romeem a Julíí je označováno za jedno z nejúspěšnějších muzikálů historie. V ději se objevuje boj mezi Americkou mládeží a přistěhovalým Portorikáncům. Hudba i tanec v tomto díle posunují příběh vpřed. Choreografie má zde zásadní roli- na jedné straně působí jako stylizace děje a na druhé se stává silně emotivním výrazovým prostředkem (Prostejovsky, 2008, str.121)

Filmová premiéra West Side Story se uskutečnila v roce 1961 a získala deset Oscarů. Na choreografii dohlížel Jerome Robbins.

Hair

Premiéra: 17. 10. 1967, off Broadway, Public Theatre

Autoři libreta a textů: James Rado a Gerome Ragni

Autor hudby: Galt MacDermot

1750 repríz

Rockový muzikál z pozdních 60. let 20. století s kontroverzním tématem hippie kultury, sexuální revoluce, drog a války ve Vietnamu, se silným protiválečným poselstvím.

Filmová verze měla premiéru v roce 1979 v USA, pod režijním vedením Miloše Formana. V Československu měl tento film, v českém překladu Vlasy, premiéru až o deset let později, tedy 1. 5. 1989.

Jesus Christ Superstar

Premiéra: 12. 10. 1971, Mark Hellinger Theatre, Broadway

Producent: Robert Stigwood a David Landem

Autor libreta: Tim Rice a Andrew Lloyd Webber

Autor hudby: Andrew Lloyd Webber

Autor textů: Tim Rice

Režie: Tom O´Horgan

711 repríz

„Ježíš“ je považován za nejslavnější rockovou operu 20. století. Příběh vypráví konflikt Ježíše a Jidáše Iškariotského, především z pohledu Jidáše. V roce 1970 vyšlo album s písněmi s titulní písní Superstar. Toto album mělo nalákat diváky. Nejdříve vyšlo album s písněmi (1970, titulní píseň Superstar) a poté příběh zpracovali do divadelní verze, aby diváci písně znali dopředu. Filmová premiéra se uskutečnila v roce 1973 a stejně jako divadelní verze čelila kritikám věřících. Obě verze byly však velmi dobře přijaty a byly divácky úspěšné.

Les Misérables (Bídníci)

Premiéra: 24. 9. 1980, Paříž, Palais des Sports

Producenti: Europe I, Spectacles ALAP – Lumborso, Calasi de sports

Autoři textů francouzské verze: Alain Boublil a Jean – Marc Natel

Autoři libreta francouzské verze: Alain Boublil, Claude- Michel Schonberg

Autor textů anglické verze: Herbert Kretzmer

Autoři libreta anglické verze: Alain Boublil, Claude Michel Schonber a James fento

Autor hudby: Claude - Michel Schönberg

Režie: Robert Hossein

Předlohou pro tento úspěšný francouzský muzikál byl román Victora Huga Les Misérables. V roce 1985 zpracoval anglickou verzi Bídníků Herbert Kretzmer, který navázal na divácký úspěch ve Francii. Tato verze se pak stala nejdéle uváděným muzikálem Londýnského West Endu.

Ocenění: Tony Award (1987), Drama Desk Award (1987)

Cats

Premiéra: 11. 5. 1981. Divadlo New London

Producent: Cameron Mackintosh

Autor hudby: Andrew Lloyd Webber

Autor textů: Thomas Stearnse Eliot

Produkce: Cameron Antony Mackintosh

Režie: Trevor Nunn

Choreografie: Gillian Lynne

8950 repríz

Byl to první britský muzikál s prioritou taneční složky (Hoogard, 2000). Nikdo nevěřil, že by tato forma muzikál mohla fungovat, protože se tvůrci domnívali, že nenajdou tak schopné tanečníky. Hlavními postavami muzikálu jsou kočky, které

mají typické lidské vlastnosti a charaktery. Muzikál Cats byl až do roku 2006 nejdéle hraným muzikál West Endu i Broadwaye.

..

Seznam použité literatury

TIŠTĚNÉ ZDROJE:

PROSTĚJOVSKÝ, Michael. *Muzikál expres: malý průvodce velkým muzikálem*. Brno: Větrné mlýny, 2008. Dokořán (Větrné mlýny). ISBN 978-80-86907-50-5.

HOGGARD, Pavlína. *Muzikál na prahu tisíciletí: mezi komercí a elitou - možnosti reformy muzikálového divadla v době (post-)moderní*. Brno: RETYPO, 2000. ISBN 80-902925-0-X.

BAUER, Jan. *Muzikálový triumf: slavná éra muzikálu na českých scénách*. Praha: Brána, 1999. ISBN 80-7243-047-5.

BÁR, Pavel. *Hudební divadlo Karlín: od varieté k muzikálu*. Praha: Brána, 2016. ISBN 978-80-7243-896-9.

SCHMIDT – JOOS, Siegfried. *Muzikál*. Edition Supraphon, Praha – Bratislava, 1968)

OSOLSOBĚ, Ivo. *Muzikál je, když ...* 1. vyd. Praha: Supraphon, 1967

INTERNETOVÉ ZDROJE:

Divadlo Broadway

- Angelika [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.musical.cz/recenze-reportaze/recenze-obnovene-premiery-muzikalu-angelika-v-divadle-broadway/>
- Divadlo Broadway [online]. [cit. 2017-04-18]. Dostupné z: <http://www.i-divadlo.cz/divadlo/divadlo-broadway>
- Angelika [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.muzikal-angelika.cz/obsazeni/>
- Divadlo Broadway [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.divadlo-broadway.cz/>
- Divadlo Broadway [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.i-divadlo.cz/divadlo/divadlo-broadway>
- Kleopatra [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.kleopatra-muzikal.cz/>
- Kleopatra [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/Kleopatra_\(muzik%C3%A1l\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Kleopatra_(muzik%C3%A1l))
- Tři mušketýři [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.trimusketyri-muzikal.cz/>
- Tři mušketýři [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/T%C5%99i_mu%C5%A1ket%C3%BD%C5%99i_\(muzik%C3%A1l\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/T%C5%99i_mu%C5%A1ket%C3%BD%C5%99i_(muzik%C3%A1l))
- Tři mušketýři [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.musical.cz/zpravy/praha/muzikal-tri-musketyri-je-zpet-i-se-staronovymi-tvaremi-soutez/>
- Tři mušketýři [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.i-divadlo.cz/divadlo/divadlo-broadway/tri-musketyri>

Divadlo Hybernia

- Divadlo Hybernia [online]. [cit. 2017-04-18]. Dostupné z: <http://www.i-divadlo.cz/divadlo/divadlo-hybernia>
- Divadlo Hybernia [online]. [cit. 2017-04-18]. Dostupné z: <http://www.hybernia.eu/>

- Golem [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/Golem_\(muzik%C3%A1l\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Golem_(muzik%C3%A1l))
- Golem [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.xn--muzikl-tta.com/muzikaly/Golem.php>

Divadlo Ta Fantastika

- Divadlo Ta Fantastika [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Divadlo_Ta_Fantastika
- Divadlo Ta Fantastika [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.tafantastika.cz/en/aspects-of-alice/about-the-performance/>
- Divadlo Ta Fantastika [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.i-divadlo.cz/divadlo/divadlo-ta-fantastika>
- Divadlo Ta Fantastika [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: http://kultura.zpravy.idnes.cz/ta-fantastika-lucie-bile-po-17-letech-konci-prodava-kostymy-i-rekvizity-1ex-/divadlo.aspx?c=A110106_144847_divadlo_jaz
- Johanka z Arku [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.divadlokalich.cz/repertoar/13-johanka-z-arku/>
- Johanka z Arku [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/Johanka_z_Arku_\(muzik%C3%A1l\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Johanka_z_Arku_(muzik%C3%A1l))
- Johanka z Arku [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.musical.cz/recenze-reportaze/johanka-z-arku/>
- Johanka z Arku [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <https://www.i-divadlo.cz/divadlo/divadlo-kalich/johanka-z-arku/?subpage=recenze>
- Johanka z Arku [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.xn--muzikl-tta.com/muzikaly/Johanka-z-Arku.php>
- Krysař [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.divadlokalich.cz/repertoar/14-krysar/>
- Krysař [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/Krysa%C5%99_\(muzik%C3%A1l\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Krysa%C5%99_(muzik%C3%A1l))

Divadlo Kalich

- Divadlo Kalich [online]. [cit. 2017-04-18]. Dostupné z: <http://www.divadlokalich.cz/>

- Divadlo Kalich [online]. [cit. 2017-04-18]. Dostupné z: <http://www.i-divadlo.cz/divadlo/divadlo-kalich>
- Hamlet [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.hamlet-muzikal.cz/>
- Hamlet [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.hamlet-muzikal.cz/obsazeni/>
- Michal Kocourek [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/tvurce/995-michal-kocourek/>
- Michal Kocourek [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.divadlokalich.cz/divadlo/o-divadle/>
- Michal Kocourek [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.osobnosti.cz/michal-kocourek.php>
- Osmý Světadíl [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.divadlokalich.cz/repertoar/39-osmy-svetadil/>
- Osmý světadíl [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.musical.cz/recenze-reportaze/divadlo-kalich-naslo-svuj-osmy-svetadil-muzikal-recenze/>
- Osmý světadíl [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Osm%C3%BD_sv%C4%9Btad%C3%ADl
- Robin Hood [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.divadlokalich.cz/repertoar/26-robin-hood/>
- Tajemství [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.divadlokalich.cz/repertoar/21-tajemstvi/>
- Tajemství [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.i-divadlo.cz/divadlo/divadlo-kalich/tajemstvi-2015>
- Tajemství [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/Tajemstv%C3%AD_\(muzik%C3%A1l\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Tajemstv%C3%AD_(muzik%C3%A1l))
- Touha [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.divadlokalich.cz/repertoar/1-touha/>
- Touha [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/Touha_\(muzik%C3%A1l\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Touha_(muzik%C3%A1l))

- Touha [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
<http://www.musical.cz/recenze-reportaze/touha-2/>

Divadlo Josefa Kajetána Tyla

- Divadlo Josefa Kajetána Tyla [online]. [cit. 2017-04-18]. Dostupné z:
<https://www.djkt.eu/muzikal-aktuality>

Goja Music Hall

- Goja Music Hall [online]. [cit. 2017-04-18]. Dostupné z: <http://www.i-divadlo.cz/divadlo/goja-music-hall>
- Goja Music Hall [online]. [cit. 2017-04-18]. Dostupné z:
<http://www.goja.cz/goja-music-hall/>

Kongresové centrum Praha

- Dracula [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
<http://www.musical.cz/recenze-reportaze/vitej-zpet-draculo-ceska-muzikalova-legenda-se-vratila-do-hudebniho-divadla-karlin/>
- Dracula [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
<http://www.hdk.cz/repertoar/39-dracula-2017/>
- Dracula [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
[https://cs.wikipedia.org/wiki/Dracula_\(muzik%C3%A1l\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Dracula_(muzik%C3%A1l))
- Dracula [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
<http://www.musical.cz/recenze-reportaze/vitej-zpet-draculo-ceska-muzikalova-legenda-se-vratila-do-hudebniho-divadla-karlin/>
- Kongresové centrum Praha [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
https://cs.wikipedia.org/wiki/Kongresov%C3%A9_centrum_Praha
- Monte Cristo [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
[https://cs.wikipedia.org/wiki/Monte_Cristo_\(muzik%C3%A1l\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Monte_Cristo_(muzik%C3%A1l))
- Ať žijí duchové! [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
<http://www.atzijiduchovemuzikal.cz/>

Hudební divadlo Karlín

- Carmen [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
<http://www.hdk.cz/repertoar/5-carmen/>

- Hudební divadlo Karlín [online]. [cit. 2017-04-18]. Dostupné z: <http://www.i-divadlo.cz/divadlo/hudebni-divadlo-karlin>
- Hudební divadlo Karlín [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.i-divadlo.cz/divadlo/hudebni-divadlo-karlin>
- Hudební divadlo Karlín [online]. [cit. 2017-04-18]. Dostupné z: <http://www.hdk.cz/>
- Producenti [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.hdk.cz/repertoar/6-producenti/>
- Producenti [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.xn--muzikl-tta.com/muzikaly/Producenti.php>
- Lucie, větší než malé množství lásky [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.hdk.cz/repertoar/28-lucie-vetsi-nez-male-mnozstvi-lasky/>
- Lucie, větší než malé množství lásky [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Lucie,_v%C4%9Bt%C5%A1%C3%AD_ne%C5%BE_mal%C3%A9_mno%C5%BEstv%C3%AD_l%C3%A1sky
- Lucie, větší než malé množství lásky [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.musical-opereta.cz/recenze-lucie-vetsi-nez-male-mnozstvi-odvahy/>

Osobnosti

- Adam Novák [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.hdk.cz/umelci/169-novak-adam/>
- Egon Kulháněk [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.motocestou-necestou.cz/osoby-a-obsazeni/egon-kulhanek>
- Egon Kulháněk [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.hdk.cz/umelci/317-kulhanek-egon/>
- Ivanka Kubicová [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://prazskykomornibalet.cz/o-nas/umelecka-rada/prof-ivanka-kubicova/>
- Ivanka Kubicová [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.narodni-divadlo.cz/cs/umelec/ivanka-kubicova>
- Ivanka Kubicová [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.tanecniaktuality.cz/ivanka-kubicova-osobnost-ktera-inspiruje/>
- Ivanka Kubicová [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: http://encyklopedie.idu.cz/index.php/Kubicov%C3%A1,_Ivanka

- Ivana Hannichová [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.dance2xs.cz/clenove/10>
- Ivana Hannichová [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.ivanahannichova.com/about>
- Ivana Hannichová [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.ndm.cz/cz/osoba/6997-hannichova-ivana.html>
- Jan Werich [online]. [cit. 2017-04-18]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Jan_Werich
- Jan Werich [online]. [cit. 2017-04-18]. Dostupné z: <http://www.spisovatele.cz/jan-werich>
- Jaroslav Ježek [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Jaroslav_Je%C5%BEek
- Jiří Voskovec [online]. [cit. 2017-04-18]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Ji%C5%99%C3%AD_Voskovec
- Leona Qaša Kvasnicová [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.qasa.cz/>
- Leona Qaša Kvasnicová [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Leona_Kvasnicov%C3%A1
- Libor Vaculík [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.narodni-divadlo.cz/cs/umelec/libor-vaculik>
- Libor Vaculík [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.i-divadlo.cz/profily/libor-vaculik>
- Libor Vaculík [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.vali.cz/>
- Michael Prostějovský [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <https://www.fdb.cz/lidi/45475-michael-prostejovsky.html>
- Michael Prostějovský. [Http://www.musical.cz/popelka/pages/prostejovsky.html](http://www.musical.cz/popelka/pages/prostejovsky.html) [online]. [cit. 2017-04-25].
- Michael Prostějovský [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.ndm.cz/cz/osoba/1725-prostejovsky-michael.html>
- Oldřich nový [online]. [cit. 2017-04-18]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Old%C5%99ich_Nov%C3%BD
- Pavel Strouhal [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.hdk.cz/umelci/224-strouhal-pavel/>
- Pavel Strouhal [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.ndm.cz/cz/osoba/2333-strouhal-pavel.html>

- Petr Novotný [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
<http://www.hdk.cz/umelci/174-novotny-petr/>
- Petr Novotný. [https://cs.wikipedia.org/wiki/Petr_Novotn%C3%BD_\(re%C5%BEis%C3%A9r\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Petr_Novotn%C3%BD_(re%C5%BEis%C3%A9r)) [online]. [cit. 2017-04-25].
- Richard Hes [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
https://cs.wikipedia.org/wiki/Richard_Hes

Muzikál

- <http://www.musical.cz/>
- <http://musicalnet.cz>
- <http://muzikal.webzdarma.cz/index5.html>
- <http://www.musical.cz/news/020201.html>
- <http://www.xn--muzikl-tta.com/>
- <http://muzi-kal.webnode.cz/historie-muzikalu/>
- <http://www.musical-opereta.cz/>
- Muzikál [online]. [cit. 2017-04-18]. Dostupné z:
<https://cs.wikipedia.org/wiki/Muzik%C3%A1l>
- Osvobozené divadlo [online]. [cit. 2017-04-18]. Dostupné z:
https://cs.wikipedia.org/wiki/Osvobozen%C3%A9_divadlo
- Nejlepší české muzikály [online]. [cit. 2017-04-18]. Dostupné z:
http://www.kinobox.cz/zebricky/nejlepsi/filmy/muzikaly/jen_ceske
- České divadlo [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
https://www.slu.cz/slu/cz/projekty/webs/popularizace/postery-sylaby-publikace-1/poster/1-cyklus/1010-sylabus_barva.pdf
- České divadlo [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
<http://ksv.upol.cz/txt/DejinyCSR.pdf>
- České divadlo [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
https://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cesk%C3%A9_divadlo

Městské divadlo Brno

- Hudební scéna [online]. [cit. 2017-04-18]. Dostupné z:
<http://www.mdb.cz/hudebni-scena>
- Hudební repertoár [online]. [cit. 2017-04-18]. Dostupné z:

<http://www.mdb.cz/repertoar/hudebni>

- Koločava [online]. [cit. 2017-04-18]. Dostupné z: <http://www.mdb.cz/inscenace/15-kolocava>
- Městské divadlo Brno [online]. [cit. 2017-04-18]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/M%C4%9Bstsk%C3%A9_divadlo_Brno
- Městské divadlo Brno [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.mdb.cz/>
- Městské divadlo Brno [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/M%C4%9Bstsk%C3%A9_divadlo_Brno
- Sen noci svatojánské [online]. [cit. 2017-04-18]. Dostupné z: <http://www.mdb.cz/inscenace/282-sen-noci-svatojanske>

Divadlo Jiřího Myrona

- Divadlo Jiřího Myrona [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.ndm.cz/cz/stranka/24-divadlo-jiriho-myrona.html>

Díla

- Balada pro banditu [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <https://www.provazek.cz/repertoar/balada-pro-banditu>
- Balada pro banditu [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Balada_pro_banditu
- Bídníci [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/B%C3%ADdn%C3%ADci_\(muzik%C3%A1l\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/B%C3%ADdn%C3%ADci_(muzik%C3%A1l))
- Bídníci [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.bidnici.cz/>
- Dáma na kolejích [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/8014-dama-na-kolejich/prehled/>
- Dáma na kolejích [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <https://www.fdb.cz/film/dama-na-kolejich/5831>
- Dáma na kolejích [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: http://kultura.zpravy.idnes.cz/bohдалova-dama-na-kolejich-50-let-dm8-/filmvideo.aspx?c=A160930_155754_filmvideo_spm
- Divotvorný hrnec [online]. [cit. 2017-04-18]. Dostupné z: <http://www.musical.cz/recenze-reportaze/archiv/divotvorny-hrnec-%E2%80%93-prvni-americky-muzikal-na-evropskem-kontinente/>
- Divotvorný hrnec [online]. [cit. 2017-04-18]. Dostupné z: http://www.ndm.cz/userfiles/archiv_priloh/divadelni-

- archiv/programy/2011-2012/divotvorny-hrnec-text-1318852647.pdf
- Cats [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
<https://cs.wikipedia.org/wiki/Cats>
  - Cats [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <https://www.djkt.eu/kocky>
  - Cats [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
<http://www.mdb.cz/inscenace/306-kocky>
  - Cats [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
<http://chatnoir.seven.cz/historie.htm>
  - Cats [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
http://kultura.zpravy.idnes.cz/slavne-cats-skoncily-fiaskem-maji-dluhy-f00-/divadlo.aspx?c=A050914_110942_show_aktual_gra
  - Gentlemani [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
<http://www.csfd.cz/film/329491-gentleman/prehled/>
  - Gentlemani [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
http://hudebnirozhledy.scena.cz/www/index.php?page=clanek&id_clanku=3010
  - Kouř [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
<http://www.csfd.cz/film/9401-kour/prehled/>
  - Kouř [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
[https://cs.wikipedia.org/wiki/Kouř_\(film\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Kouř_(film))
  - Kvaska [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
<https://cs.wikipedia.org/wiki/Kvaska>
  - Kvaska [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
<http://www.csfd.cz/film/224346-kvaska/prehled/>
  - Kdyby tisíc klarinetů [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
<http://www.csfd.cz/film/7750-kdyby-tisic-klarinetu/prehled/>
  - Kdyby tisíc klarinetů [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
https://cs.wikipedia.org/wiki/Kdyby_tisíc_klarinetů
  - Jesus Christ Superstar [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
<http://www.hdk.cz/repertoar/3-jesus-christ-superstar/>
  - Jesus Christ Superstar [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
https://cs.wikipedia.org/wiki/Jesus_Christ_Superstar

- Jesus Christ Superstar [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.ndm.cz/cz/opereta-muzikal/inscenace/3587-jesus-christ-superstar/>
- Jesus Christ Superstar [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.kulturniportal.cz/porad/164-jesus-christ-superstar/>
- Jesus Christ Superstar [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.i-divadlo.cz/divadlo/hudebni-divadlo-karlin/jesus-christ-superstar>
- Jesus Christ Superstar [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: http://kultura.zpravy.idnes.cz/recenze-obnoveny-jesus-christ-superstar-klidne-obstoji-i-na-broadwayi-1m1-/divadlo.aspx?c=A101112_143701_divadlo_tt
- Jesus Christ Superstar [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.hdk.cz/repertoar/3-jesus-christ-superstar/>
- Kytice [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10396278805-legendarni-inscenace/21154215567-kytice/>
- Kytice [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.zagorovahana.cz/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=505>
- Kytice [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: http://www.semafor.cz/historie/hry/kytice_30
- Na skle Maľované [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: http://www.nohavica.cz/cz/tvorba/muzikal/malovane/malovane_na_skle.htm
- Na skle Maľované [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: https://sk.wikipedia.org/wiki/Na_skle_ma%C4%BEOvan%C3%A9
- Na skle Maľované [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/221296-na-skle-malovane/prehled/>
- Noc na Karlštejně [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.hdk.cz/repertoar/8-noc-na-karlstejne/>
- Noc na Karlštejně [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/Noc_na_Karl%C5%A1tejn%C4%9B_\(film,_1973\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Noc_na_Karl%C5%A1tejn%C4%9B_(film,_1973))

- Noc na Karlštejně [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.divadlokarlstejn.cz/>
- Noc na Karlštejně [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/23440-noc-na-karlstejne/prehled/>
- No, No, Nanette [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://muzikal.webzdarma.cz/index5.html>
- No, No, Nanette [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.ndm.cz/cz/opereta-muzikal/inscenace/2748-ne-ne-nanette/>
- No, No, Nanette [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.musical.cz/news/020201.html>
- Rebelové [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <https://www.fdb.cz/film/rebelove/25479>
- Rebelové [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://film.osobnosti.cz/rebelove-134699>
- Rebelové [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Rebelov%C3%A9>
- Starci na chmelu [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Starci_na_chmelu
- Starci na chmelu [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <https://www.fdb.cz/film/starci-na-chmelu/19596>
- Sto dukátů za Juana [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://mluveny.panacek.com/rozhlasove-hry/10817-sto-dukatu-za-juana-1953-2.html>
- Šakalí léta [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/4571-sakali-leta/prehled/>
- Šakalí léta [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/%C5%A0akal%C3%AD_l%C3%A9ta
- Vest Pocket Revue [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Vest_pocket_revue
- Vest Pocket Revue [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.cesky-jazyk.cz/ctenarsky-denik/jan-werich/vest-pocket-revue-2.html>
- Vest Pocket Revue [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.databazeknih.cz/knihy/vest-pocket-revue-163267>
- West Side Story [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/West_Side_Story

- West Side Story [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
<http://www.mdb.cz/inscenace/8-west-side-story>